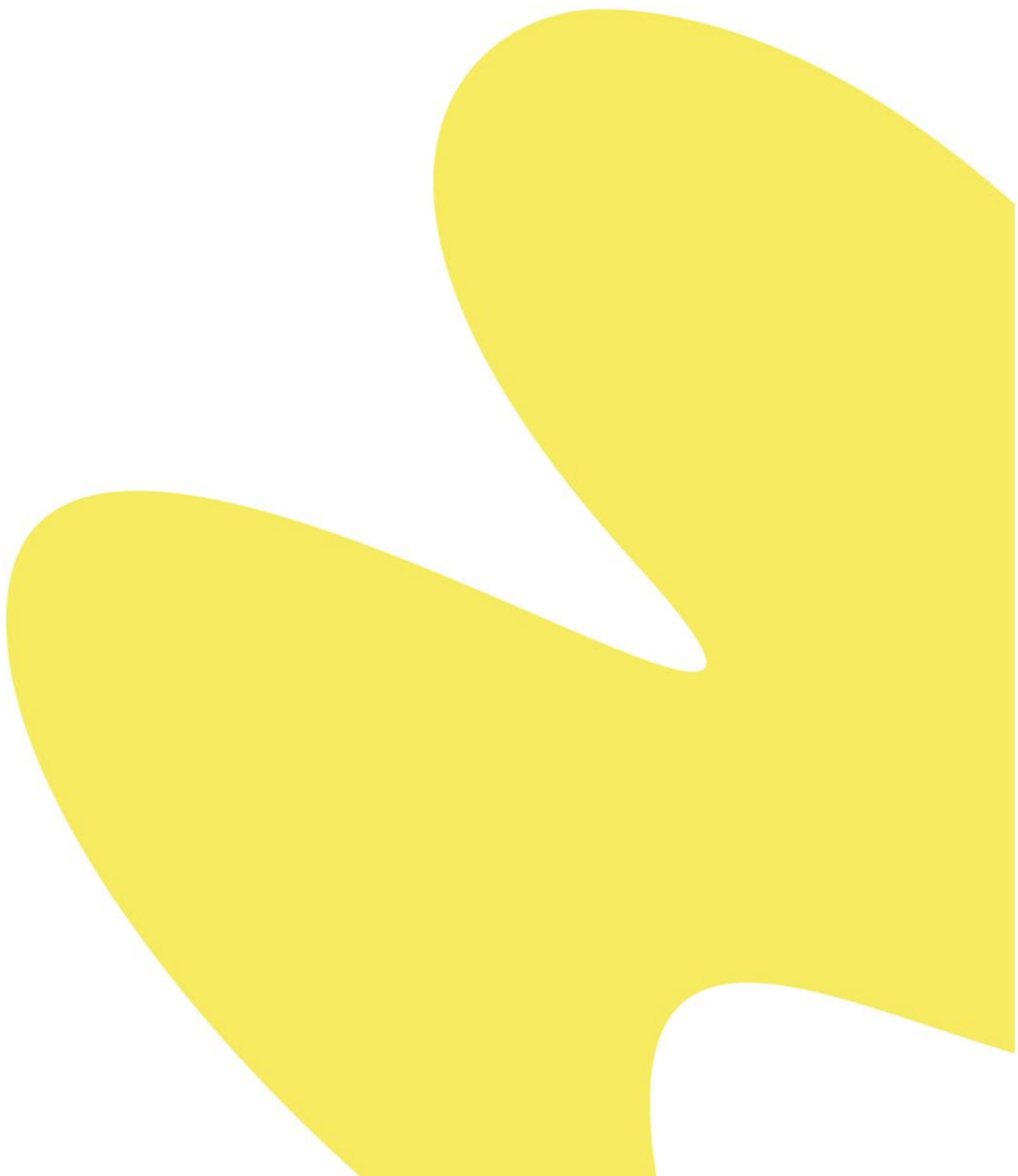

KUOPIO

Pitäjäraatitoiminnan arviointi 2024

Sisällys

Tiivistelmä	2
1 Johdanto	3
1.1 Toimeksianto ja tavoite	3
1.2 Aikaisemmat arvioinnit	3
1.3 Menetelmä	4
1.4 Toteutus ja vastaajat	4
2 Pitäjäraadit pähkinäkuoressa	5
2.1 Pitäjäraatien tehtävät	6
2.2 Pitäjäraatien toimintamääräraha	7
2 Pitäjäraatitoiminnan arvioinnin kokonaiskuva	8
2.1 Kokonais kuvan arviointi	10
2.1 Kokonais kuvan arviointi pitäjäraadeittain	12
2.2 Kokonais kuvan arviointi verrattuna muihin demokratiahankkeisiin	13
3 Pitäjäraatitoiminnan arviointi osa-alueittain	14
3.1. Tavoitteet: demokraattisuus, palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi, ajankohtaisuus	14
3.2 Toteutus: suunnittelu ja ennakointi, laatu ja tehokkuus, arviointi	17
3.3 Toimijat: edustuksellisuus, motivaatio ja voimaantuminen ja oppiminen	22
3.4 Tuotokset: taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen, päätöksenteko ja vastuuvollisuus, yhteiskunnalliset vaikutukset	26
4 Pitäjäraatitoiminnan Net Promoter Score (NPS)	30
LIITTEET	30

Tiivistelmä

Raportti keskittyy Kuopion kaupungin pitäjäraatitoiminnan arviointiin. Se on tehty demokratiahankkeiden arviointiin kehitetyllä Yhteisluomisen tutka -mallilla, joka muokattiin pitäjäraatitoimintaan soveltuvaksi. Pitäjäraatilaisten ovat itse arvioineet toimintaansa tavoitteiden, toteutuksen, toimijoiden ja tuotosten osalta. Nämä osa-alueet sisältävät 12 indikaattoria. Pitäjäraatien jäsenistä yli puolet vastasi arviointiin, joka toteutettiin sähköisellä lomakkeella.

Arviointiraportti antaa tietoa missä pitäjäraadit arvioivat onnistuneensa ja missä olisi eniten kehitettävää. Raportti antaa tietoa yleisesti ja pitäjäraatikohtaisesti. Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa, miten kehittäisivät pitäjäraatitoimintaa. Kehittämisehdotuksia annettiin paljon ja ne ovat tässä raportissa.

Pitäjäraatilaisten arvioivat **toimintansa kaiken kaikkiaan positiiviseksi** (kokonaiskeskiarvo 5,0 asteikolla 1-7, joista 1=kielteisin ja 7=myönteisin arvio).

Pitäjäraatien ajankohtaisuus arvioidaan onnistuneimmaksi osa-alueeksi. Ajankohtaisuus sisältää arvion pitäjäraatitoiminnan tavoitteiden ajankohtaisuudesta, perusteluista ja toteuttamiskelpoisuudesta. Pitäjäraadit toimivat alueilla, jotka aikaisemmin ovat olleet itsenäisiä kuntia ja kuntaliitoksen yhteydessä liittyneet Kuopion kaupunkiin. Vaikka kuntaliitoksesta on jo useita vuosia tai jopa vuosikymmeniä, pitäjäraadin toiminta koetaan ajankohtaiseksi. Pitäjäraadin toiminta-ajatuksena on edistää asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Suurin kehittämiskohde vastausten perusteella on päätöksenteko ja vastuuvetollisuus. Päätöksenteko ja vastuuvetollisuus pitää sisällään kaupungin sitoutumisen pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen sekä arvioin siitä, miten pitäjäraadeilta saadut ideat ja palautteet kytketään päätöksentekoon. Toinen kehittämistä vaativa osa-alue on **pitäjäraatilaisten taitojen ja asiantuntemuksen kehittäminen**, joka sisältää arviot siitä, onko pitäjäraatilaisten riittävästi taitoja selviytyä tehtävästään ja onko pitäjäraatitoiminnan kehittämisessä hyödynnetty ulkopuolisia asiantuntijoita kehittämään taitoja ja asiantuntemusta.

Raportti on "pitäjäraatilaisten ääni" toiminnan kehittämiseen. Raportissa kerrotut kehittämissuhteet antavat hyvin laajan kirjon toimenpiteistä pitäjäraatitoiminnan uudistamiseen. Kaupungin ja muun toimijan näkökulma vaatisi oman selvityksen.

1 Johdanto

1.1 Toimeksianto ja tavoite

Kuopion kaupunginvaltuusto päätti 20.5.2024 kokouksessaan, että ”Kehitetään kaupunkitasoisesti osallisuusmalleja ja lähidemokratiaa. Kehitystyössä huomioidaan alueiden erilaisuus ja erilaiset tarpeet säilyttämällä pitäjäraadit sekä kehittämällä niiden toimintaa.”

Tarkastuslautakunta arvioi pitäjäraatitoimintaa vuonna 2023. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan pitäjäraatitoiminta kaipaa hallintokulttuurin täsmentämistä, jotta raamit ja ohjeet ovat selkeitä ja niitä noudatetaan kaikilla alueilla. Tarkastuslautakunta esittikin kysymyksen: Mitä toimenpiteitä tehdään pitäjäraatien hallintokulttuurin täsmentämiseksi?

Tarkastuslautakunta on linjannut, että kaupungin johtamisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös osallisuusasioiden kokoamista ml. pitäjäraati/lähidemokratiajaosto yhteen ja sijoittumista kaupungin johtamisjärjestelmässä.

Pitäjäraatitoiminnan itsearvioinnin lisäksi toimenpiteitä pitäjäraatitoiminnan kehittämiseksi on pitäjäraatilaisen käsikirjan päivittäminen, toimintasääntöjen muuttaminen, vaikuttavuusmittareiden käyttöön ottaminen, koulutus hyvään hallintoon ja yhteistyöhön sekä dialogiseen vuoropuheluun.

1.2 Aikaisemmat arvioinnit

Pitäjäraatien toimintaa on arvioitu aikaisemminkin. Osana USO Uuden sukupolven organisaatiot -verkostoprojektia FCG toteutti pitäjäraatien toiminnasta arvion sähköisellä lomakkeella. Arviointi valmistui 28.11.2022.

Pitäjäraadeista valmistui vuonna 2021 Savonia-ammattikorkeakoulun työnä laaja [pitäjäraatitoiminnan arviointi](#) (Santti & Raitala), jossa arviointia tehtiin prosessimittareiden, muutosmittareiden, yhteiskunnallisten tarpeiden ja visiota kuvaavien vaikuttavuusmittareiden avulla.

Kuopion kaupunki on palkittu eurooppalaisessa hyvän hallinnon arvioinnissa vuonna 2024. ELOGE-laatuarviointimenetelmällä toteutettu arviointi nosti pitäjäraadit kaupungin parhaiden toimintamallien joukkoon.

Kuopion kaupunki Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Liitenro
Dnro
Julkinen

1.3 Menetelmä

Arviointi toteutettiin Yhteisluomisen tutka -menetelmällä, joka on osallisuusprosesseihin ja –ohjelmiin kehitetty arviointimalli (Rask & Ertiö). Arviointimalli on kehitetty Kansalaisuuden kuilut ja kuplat (Tackling Biases and Bubbles in Participation) tutkimushankkeessa. Vastuutahona kehittämistyössä on Helsingin yliopiston Kuluttajantutkimuslaitos. Vastavalla menetelmällä on arvioitu Suomessa kaupunkien osallisuustyötä kokonaisuudessaan esimerkiksi Helsingin, Lahden ja Tampereen kaupungeissa tai yksittäisiä osallisuushankkeita muun muassa Meidän Korso -hankkeessa Vantaalla.

Yhteisluomisen tutka -mallin avulla saa kokonaisvaltaisen arvion osallisuushankkeen vahvuuksista ja kehittämistarpeista, vertailua muihin vastaaviin hankkeisiin ja tietoa haasteiden ratkaisuun (Rask & Ertiö, 3). Yhteisluomisen tutkan avulla arvioidaan demokratiahankkeen tavoitteiden, toteutuksen, toimijoiden ja tuotosten onnistumista. Yhteisluomisen tutka sisältää 12 pääindikaattoria, joiden avulla osallisuuden vaikutuksia arvioidaan kattavasti (Rask & Ertiö, 11).

Yhteisluomisen tutka -menetelmän kysymyksistä muodostettiin pitäjäraadeille 20 kysymyksen arviointikehikko. Arviointilomake on tämän raportin liitteenä (liite 1). Arvioinnin tavoitteena on toiminnan ohjaus. Mitä pitäisi tehdä toiminnan jatkuessa, jotta suunta olisi oikea? Lomakkeessa oli myös mahdollista kertoa sanallisesti millä tavoin voisi kehittää kuntakin osa-aluetta.

Arviointilomake oli etukäteen pitäjäraatien puheenjohtajien muokattavana. Arviointia käsiteltiin kahdessa Teams-tapaamisessa 9.10. ja 18.11. Tapaamisiin oli kutsuttu kaikki pitäjäraatilaist.

1.4 Toteutus ja vastaajat

Arviointi toteutettiin sähköisellä lomakkeella 7.10.-19.11.2024 välisenä aikana. Jokaiselle pitäjäraatilaistelle lähetettiin vastauslomake sähköpostiin. Myös varajäsenet vastasivat arviointiin, koska varajäsenet voivat olla hyvinkin aktiivisia jäseniä pitäjäraadissa. Kyselylomakkeen on tehnyt ja raportin kirjoittanut osallisuuskoordinaattori Sirkka-Liisa Piipponen Kuopion kaupungin Kansalaistoiminnan palveluista.

Pitäjäraatilaistia on 80, joista arviointiin vastasi 44 henkilöä. Lisäksi Vehmersalmen pitäjäraati antoi pitäjäraatina yhteisen vastauksen. Vastausprosentiksi muodostui 55. Vastaamisen aktiivisuus vaihteli pitäjäraadeittain Maaningan 38 prosentista Riistaveden ja Vehmersalmen 73 prosenttiin. Jokaisesta pitäjäraadista oli vähintään viisi vastaajaa.

Pitäjäraatilaisten toimikausi on kaksi vuotta. Arviointiin vastanneet pitäjäraatilaiset ovat aloittaneet 1.6.2023, paitsi Maaningan pitäjäraatilaiset aloittivat 5.6.2024. Pitäjäraatilaiset valitaan alueen asukkaista kaikille avoimessa pitäjäkokouksessa, kokoonpanon vahvistaa lähidemokratiajaosto.

Taulukko 1. Kyselyyn vastanneiden lukumäärät ja osuudet pitäjäraadeittain.

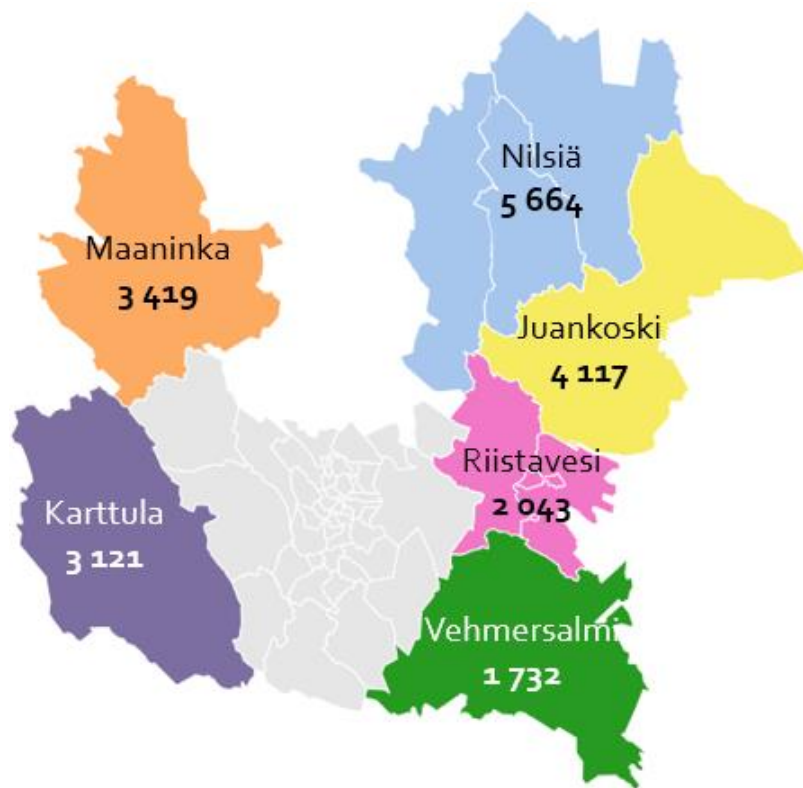
Pitäjäraati	Jäseniä, lkm	Vastaajia, lkm	Pitäjäraadin jäsenistä vastanneita, %	Kyselyyn vastanneista, %
Juankoski	16	8	50	18
Karttula	14	7	50	16
Maaninka	13	5	38	11
Nilsinä	15	8	53	18
Riistavesi	11	8	73	18
Vehmersalmi	11	8	73	18
Yhteensä	80	44	55	100

2 Pitäjäraadit pähkinänkuoressa

Kuopion pitäjäraatimalli on suomalainen demokratiainnovaatio. Pitäjäraateja on ollut vuodesta 2017 alkaen Kuopion kaupungissa Juankoskella, Karttulassa, Maaningalla, Nilsinässä, Riistavedellä ja Vehmersalmella. Pitäjät ovat olleet aikaisemmin itsenäisiä kuntia ja kunta-liitoksen yhteydessä liittyneet Kuopion kaupunkiin.

Kuopion kaupunkia ympäröi maaseutu: kaupungin pinta-alasta yli 90 prosenttia on maa-seutua. Pitäjäraatien toiminta-alue kattaa Kuopion kaupungin väestöstä noin 16 prosent-tia (20 000 asukasta). Kuopion kaupungin asukasluku on noin 124 00.

Pitäjäraadin toiminta-ajatuksena on edistää asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Pitäjäraadit tarjoavat alueen asukkaille väylän kehittää alu-eensa palveluita, demokratiaa ja yrittäjyyttä sekä asukkaiden hyvinvointia.

Kartta 1. Kuopion pitäjäraatialueet ja niiden asukasluvut. Lähde: Asukasluku Tilastokeskus 19.4.2023, Kuopion kaupunki.

2.1 Pitäjäraatien tehtävät

Pitäjäraatien toimintaa ohjaa kaupunginvaltuuston hyväksymä [pitäjäraatien toimintäsääntö](#) (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.5.2021, 34 §). Sen mukaan pitäjäraatien tehtäviä ovat:

- pitäjäkokouksien järjestäminen. Pitäjäkokouksessa kuullaan alueen asukkaita ja yhteisöjä (esim. kylätoimikunnat, nuoriso- ja yrittäjäjärjestöt).
- kansalaiskuulemiset ja –fooromit yhteistyössä kaupungin organisaation sekä muiden pitäjäraatien kanssa.
- yleinen lausunto- ja aloiteoikeus alueen palveluista, elinkeinoista ja demokratiasta.
- lausunto-oikeus kaupungin talousarviosta ja –suunnitelmasta, kaupungin strategiasta sekä asioista, joilla voi olla olennainen vaikutus alueen asukkaiden elinympäristöön, työnteekoon tai muihin oloihin.
- viestittää omasta toiminnastaan alueen asukkaille ja yhteisöille. Avustaa viestinnässä kaupungin organisaatiota.

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Liitenro
Dnro
Julkinen

- antaa vuosittainen arvio alueen kehityksestä ja palveluiden tilasta. Arviointi liitetään osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua.
- raportoida vuosittain toiminnastaan kaupungille.
- muut mahdolliset alueen lähidemokratiaa edistävät tehtävät.

Käytännössä pitäjäraadit jakavat toimintamäärärahasta kumppanuustukea alueen yhdistyksille ja järjestöille. Pitäjäraatien tuella on järjestetty muun muassa kulttuuri- ja liikuntatapahtumia, rakennettu reitistöjä ja vapaa-ajanviettopaikkoja, parannettu asuinympäristöä ja tehty alue- ja tonttimarkkinointia, sekä mahdollistettu asukkaiden osallistuminen järjestämällä kulttuuri- ja asioimiskyytejä.

Lisäksi on tehty turvallisuussuunnitelma kaikkien pitäjäraatien alueille, kunnostettu rantoja ja liikuntapaikkoja, parannettu tiedottamista muun muassa sähköisillä infotauluilla ja lisätty asukkaiden viihtyvyyttä kukkaistutuksilla.

Pitäjäraadit osallistuvat myös kehittämisohjelmiin tiedonkerääjinä sekä lausuntojen antajana, ja välittävät tietoa yhteistyökumppaneilta alueen asukkaille sekä järjestävät asukastilaisuuksia. Vuonna 2024 pitäjäraadit järjestivät 17 asukastilaisuutta, tekivät 15 kannanottoa ja 12 aloitetta/palautetta.

2.2 Pitäjäraatien toimintamääräraha

Kaupunginvaltuusto osoittaa pitäjäraadille vuosittain toimintamäärärahan, joka on tarkoitettu pitäjäraadin toiminnasta aiheutuvien toimintakulujen kattamiseen sekä lähidemokratian edistämiseen pitäjäraadin alueella. Vuonna 2024 pitäjäraadin toimintamääräraha oli 30 000 euroa. Toimintamäärärahan käyttöön pitäjäraadilla on täysi päätäntävalta.

Arvioinnin tekoaikaan, vuonna 2024, pitäjäraadeilla oli mahdollisuus hakea kehittämismäärärahaa lähidemokratiajaostolta alueensa pienimuotoisen infrastruktuurin parantamiseen ja kehittämiseen sekä asukkaiden viihtyvyyden parantamiseen. Vuonna 2024 kehittämismäärän suuruus oli yhteensä 90 000 euroa, josta lähidemokratiajaosto myönsi pitäjäraadeille 40 398 euroa asiointikuljetuksiin, urheilukentän kunnostukseen, roska-astoiden ja ilmoitustaulun hankintaan.

Taulukko 2. Pitäjäraatien toimintamäärärahan tiliviennit vuonna 2023, % ja €

Tilin nimi	Yhteensä	Yhteensä	Karttula	Juankoski	Maaninka	Vehmersalmi	Riistavesi	Nilsä
	€	%	%	%	%	%	%	%
Asiantuntijapalvelut	37 039	20	25	24	23	6	43	2
Kuljetuspalvelut	34 242	19	6	9	14	23	10	51
Kokouspalkkiot	25 206	14	11	12	14	12	10	19
Kunnossapito	21 077	12	8	32	13	11	6	3
Painatukset ja ilmoitukset	18 247	10	18	13	6	7	16	2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	16 414	9	13	2	20	12	4	4
Vuokra- ja muut kulut	14 685	8	11	2	3	21	4	10
Muut palvelujen ostot	14 443	8	9	6	7	9	7	10
Yhteensä	181 352	100	100	100	100	100	100	100

2 Pitäjäraatitoiminnan arvioinnin kokonaiskuva

Yhteisluomisen tutka -mallin kyselyn vastausten perusteella on muodostettu kokonaiskuva pitäjäraatitoiminnan tavoitteiden, toteutuksen, toimijoiden ja tuotosten onnistumisesta. Tavoitteisiin sisältyvät indikaattorit 1–3, jotka kuvaavat pitäjäraatien demokraattisuutta, yhteyttä palvelujen/yrittäjyyden/hyvinvoinnin kehittämiseen ja ajankohtaisuutta. Toteutukseen sisältyvät indikaattorit 4–6, jotka liittyvät toiminnan suunnitteluun ja ennakointiin, laatuun ja tehokkuuteen ja arviointiin. Toimijat -osa-alueeseen sisältyvät indikaattorit 7–9, jotka ovat edustuksellisuus, motivaatio ja oppiminen. Tuotoksiin kuuluvat indikaattorit 10–12, jotka ovat taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen, päätöksenteko ja vastuuvollisuus ja yhteiskunnalliset vaikutukset.

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen

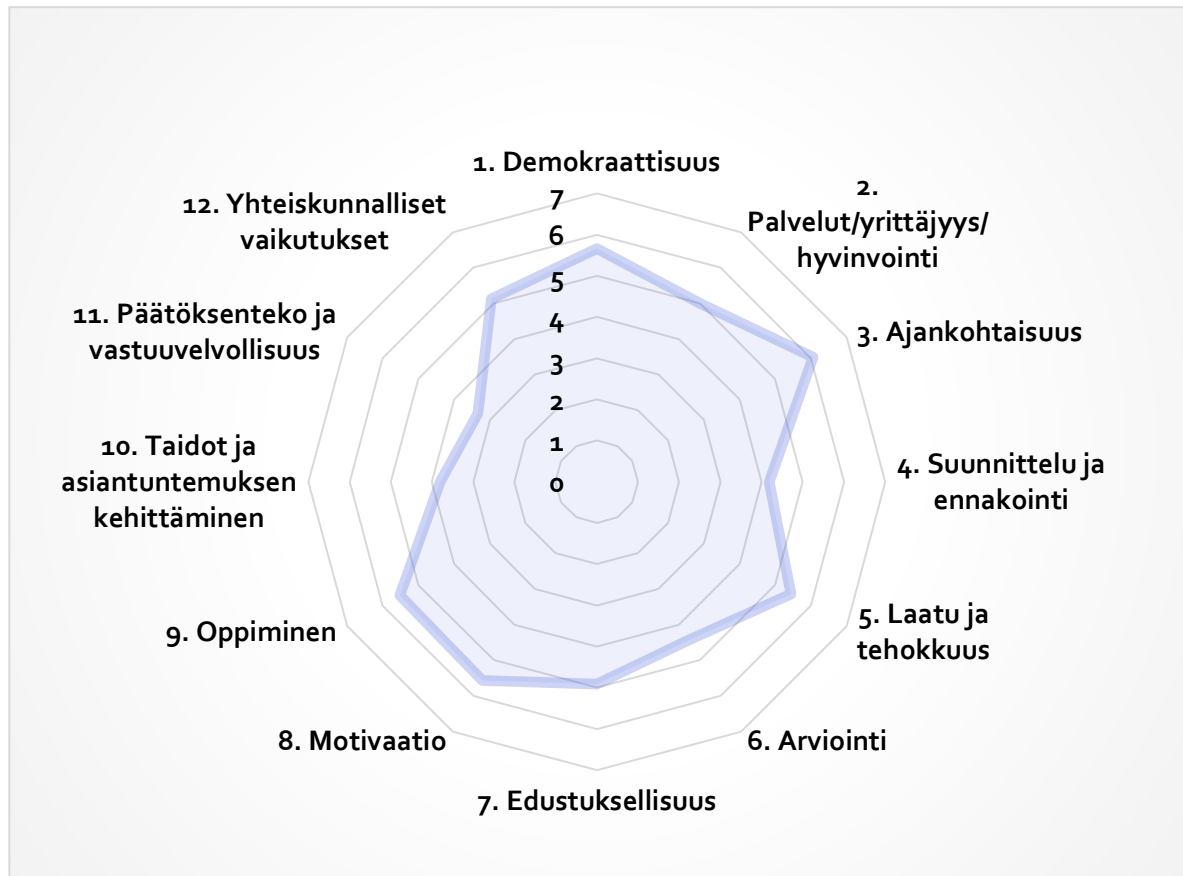
Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Taulukko 3. Yhteisluomisen tutka -arvioinnin osa-alueet ja indikaattorit.

TAVOITTEET	1. Demokraattisuus 2. Palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi 3. Ajankohtaisuus
TOTEUTUS	4. Suunnittelu ja ennakointi 5. Laatu ja tehokkuus 6. Arviointi
TOIMIJAT	7. Edustuksellisuus 8. Motivaatio 9. Oppiminen ja voimaantuminen
TUOTOKSET	10. Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen 11. Päätöksenteko ja vastuuvollisuus 12. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vastaajat arvioivat onnistumista asteikolla 1-7, jossa 1=kielteisin arvio ja 7=myönteisin arvio. Arvioitavia indikaattoreita oli 12 ja arviointi tapahtui vastaamalla kysymyksiin.

Kuvio 1. Yhteisluomisen tutka -mallin mukainen kokonaisarvio pitäjäraatitoiminnasta. Vastaajia oli 44. Arviointi tehtiin asteikolla 1-7, jossa 1=kielteisin arvio ja 7=myönteisin arvio. Mitä kauempana keskipisteestä viiva on, sitä onnistuneemmaksi toiminta on arvioitu.

2.1 Kokonaiskuvan arviointi

Pitäjäreätilaiset arvioivat **toimintansa kaiken kaikkiaan positiiviseksi** (kokonaiskeskiarvo 5,0 asteikolla 1-7, joista 1=kielteisin ja 7=myönteisin arvio).

Hajonta eri osa-alueiden välillä on suurta. Kokonaiskuvasta hahmottuu selkeästi ääripäät, missä on onnistuttu ja missä olisi kehittämistä (taulukko). **Pitäjäreätien ajankohtaisuus arvioidaan onnistuneimmaksi osa-alueeksi** (keskiarvo 6,1). Ajankohtaisuus sisältää arvon pitäjäraatitoiminnan tavoitteiden ajankohtaisuudesta, perusteluista ja toteuttamiskelpoisuudesta. Pitäjäreädit toimivat alueilla, jotka aikaisemmin ovat olleet itsenäisiä kuntia ja kuntaliitoksen yhteydessä liittyneet Kuopion kaupunkiin. Vaikka kuntaliitoksesta on jo useita vuosia tai jopa vuosikymmeniä, pitäjäreädin toiminta koetaan ajankohtaiseksi.

Pitäjäraadin toiminta-ajatuksena on edistää asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Suurin kehittämiskohde vastausten perusteella on päätöksenteko ja vastuuvollisuus. Päätöksenteko ja vastuuvollisuus (keskiarvo 3,3 asteikolla 1–7) pitää sisällään kaupungin sitoutumisen pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen sekä arvioin siitä, miten pitäjäraadeilta saadut ideat ja palautteet kytetään päätöksentekoon. Toinen kehittämistä vaativa osa-alue on **pitäjäraatilaisten taitojen ja asiantuntemuksen kehittäminen** (keskiarvo 3,8), joka sisältää arviot siitä, onko pitäjäraatilailla riittävästi taitoja selviytyä tehtävästään ja onko pitäjäraatitoiminnan kehittämisessä hyödynnetty ulkopuolisia asiantuntijoita kehittämään taitoja ja asiantuntemusta.

Taulukko 4. Yhteisluomisen tutka -mallin indikaattoreiden keskiarvot pitäjäraatitoiminnasta 2024. Vastaajia oli 44.

Yhteisluomisen tutka -indikaattorit myönteisyys järjestyksessä	Keskiarvo asteikolla 1-7, jossa 1=kielteisin arvo ja 7=myönteisin arvo. N=44.
Ajankohtaisuus	6,1
Demokraattisuus	5,7
Motivaatio	5,6
Oppiminen ja voimaantuminen	5,5
Laatu ja tehokkuus	5,4
Yhteiskunnalliset vaikutukset	5,1
Palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi	5,0
Edustuksellisuus	4,9
Arviointi	4,4
Suunnittelu ja ennakointi	4,2
Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen	3,8
Päätöksenteko ja vastuuvollisuus	3,3

Vastaajat saivat myös kertoa, mitä indikaattoria pitävät tärkeimpänä. Vastaaja sai valita enintään 3 tärkeimpänä pitämäänsä indikaattoria. Tärkeimmiksi nousivat demokraattisuus ja palvelut/yrittäjäyys/hyvinvointi. Vähiten tärkeimmäksi arvioitiin oppiminen ja voimaantuminen.

Taulukko 5. Yhteisluomisen tutka -indikaattoreiden tärkeys pitäjäraatitoiminnassa 2024. Indikaattorit ovat tärkeysjärjestyksessä. Vastaaja sai mainita enintään 3 tärkeintä indikaattoria. Vastaajia 19, mainintoja 53.

Yhteisluomisen tutka -indikaattori	Osuudet vastauksista, % (N=53)	Vastauksia, lkm
Demokraattisuus	58	11
Palvelut/yrittäjäyys/hyvinvointi	47	9
Suunnittelu ja ennakointi	32	6
Laatu ja tehokkuus	32	6
Päätöksenteko ja vastuuvollisuus	32	6
Yhteiskunnalliset vaikutukset	26	5
Ajankohtaisuus	21	4
Motivaatio	11	2
Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen	11	2
Arviointi	5	1
Edustuksellisuus	5	1
Oppiminen ja voimaantuminen	0	0

Tärkeissä osa-alueissa koetaan myös onnistuneen (demokraattisuus). Suurimmat kehittämiskohteet – päätöksenteko ja vastuuvollisuus ja taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen – eivät ole tärkeimpien indikaattoreiden joukossa.

2.1 Kokonaiskuvan arviointi pitäjäraadeittain

Arviot jakaantuivat pitäjäraadeittain suuresti. Vähiten hajontaa pitäjäraatien välillä oli arvioissa siinä, miten kaupunki on sitoutunut pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen. Eniten arviot jakaantuivat palvelut/yrittäjäyys/hyvinvointi -osa-alueesta. Tässä osa-alueessa arvioitiin sitä, miten palvelujen ja yrittäjäyyden kehittäminen sekä asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on otettu huomioon pitäjäraadin tavoitteissa. Lisäksi arvioitiin sitä, onko

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen

Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

pitäjäraatitoiminta kytketty kaupungin palvelusuunnitteluun, yrittäjyyden edistämiseen ja asukkaiden hyvinvointisuunnitelmiin.

Taulukko 6. Yhteisluomisen tutka -indikaattorit pitäjäraadeittain. Keskiarvo, minimi ja maksimi. Vastaajia 44. Vastaajat arvioivat onnistumista asteikolla 1-7, jossa 1=kielteisin arvio ja 7=myönteisin arvio.

Yhteisluomisen tutka -indikaattori	Keskiarvo	Keskiarvo, minimi	Keskiarvo, maksimi
Ajankohtaisuus	6,1	5,2 (Maaninka)	6,9 (Nilsinä)
Demokraattisuus	5,7	4,3 (Maaninka)	6,4 (Nilsinä)
Motivaatio	5,6	4,4 (Maaninka)	6,2 (Nilsinä)
Oppiminen	5,5	4,6 (Maaninka)	5,9 (Nilsinä)
Laatu ja tehokkuus	5,4	3,1 (Maaninka)	6,3 (Nilsinä)
Yhteiskunnalliset vaikutukset	5,1	3,0 (Maaninka)	6,1 (Nilsinä)
Palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi	5,0	2,5 (Maaninka)	5,9 (Vehmersalmi)
Edustuksellisuus	4,9	3,9 (Juankoski)	5,9 (Nilsinä)
Arviointi	4,4	3,2 (Maaninka)	5,5 (Nilsinä)
Suunnittelu ja ennakointi	4,2	3,2 (Maaninka)	4,8 (Nilsinä)
Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen	3,8	2,5 (Maaninka)	4,7 (Nilsinä)
Päätöksenteko ja vastuuvollisuus	3,3	2,6 (Maaninka)	3,6 (Juankoski ja Riistavesi)

2.2 Kokonaiskuvan arviointi verrattuna muihin demokratiahankkeisiin

Pitäjäraatitoiminnalle ei löydy ihan samanlaista vertailukohtaa muista demokratiahankkeista. Tiettyyn kaupunginosaan keskittyvissä osallistuvan budjetoinnin hankkeissa on samoja elementtejä (alueellisuus, budjettivalta, alueen asukkailla päätösvaltaa) kuin pitäjäraatimallissa. Vertailukohdaksi on otettu Vantaalla toteutettu Meidän Korso -hanke. Korsoissa tavoitteena oli muun muassa parantaa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia omalla asuinalueellaan sekä edistää paikallisten asukkaiden, yhteisöjen ja viranomaisten verkostoitumista. Tavoitteena oli saada asukkaat ideoimaan ja toteuttamaan ideoita sekä päättämään yhdessä rahan käytöstä yhteiseksi hyväksi. (Rask, Ertio & Aho-nen)

Meidän Korso -hankkeessa myönteisemmäksi osa-alueeksi arvioitiin hankkeen ajankohtaisuus (keskiarvo 7). Kehitettävää jäi edustuksellisuudessa (keskiarvo 2) eli miten

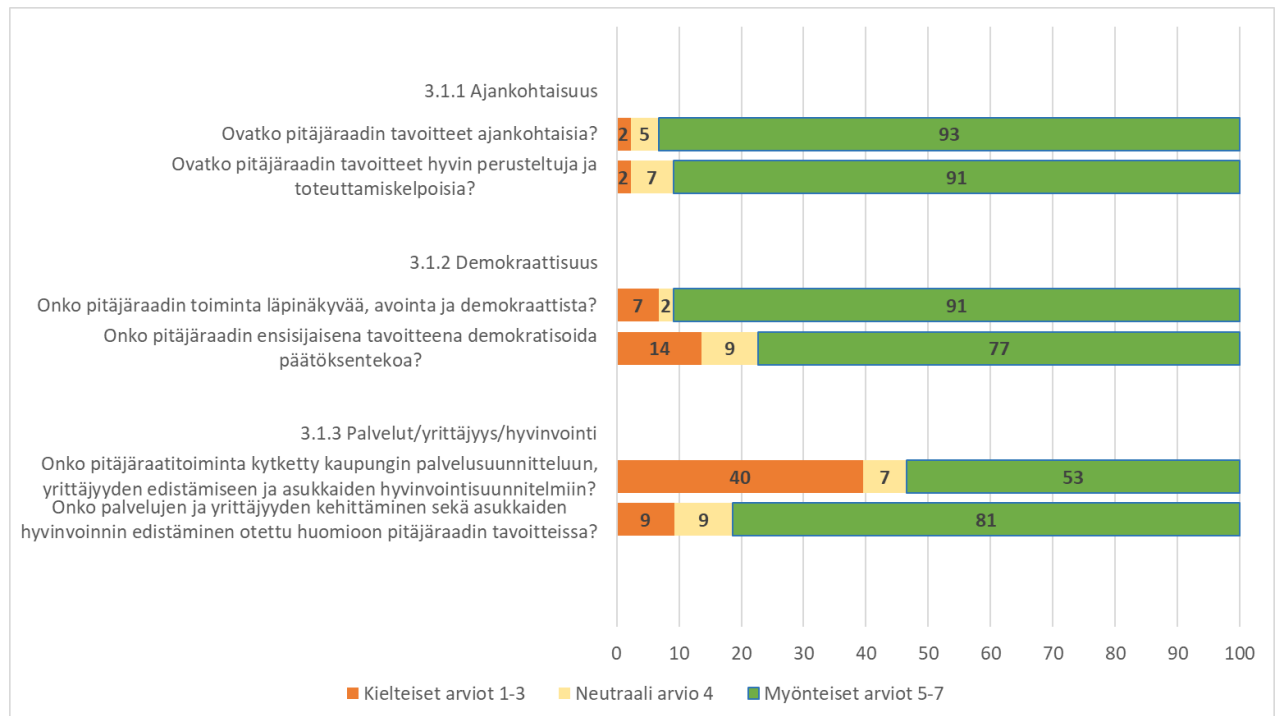
monipuolinen joukko alueen asukkaita osallistui hankkeen toteutukseen. Hankkeessa oli tavoitteena tavoittaa myös niitä ryhmiä, jotka eivät yleensä osallistu – kuten nuoret ja syrjäytymisuhan alla olevat, mutta näiden ryhmien tavoittaminen jäi vähäiseksi. Hankkeen arviointiraportissa ehdotetaan, että edustuksellisuuden parantamiseksi olisi tärkeää saada hankkeen hyödyt näkyvämmäksi kuntalaisille. (Rask, Ertiö & Ahonen)

3 Pitäjäraatitoiminnan arviointi osa-alueittain

Seuraavaksi arvioinnin tulokset raportoidaan osa-alueittain: tavoitteet, toteutus, toimijat ja tuotokset. Jokaisessa osa-alueessa on indikaattoreita. Arviointikyselyyn vastaajalla oli mahdollisuus kertoa kehittämis ehdotuksia ko. osa-alueesta. Ne raportoidaan tässä myös.

3.1. Tavoitteet: demokraattisuus, palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi, ajankohtaisuus

Tavoitteisiin sisältyy kolme indikaattoria: demokraattisuus, palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi ja ajankohtaisuus. Nämä kolme indikaattoria sisältyvät tavoitteisiin, koska osallisuushankkeilla pyritään yleensä edistämään demokraattisia arvoja, kestävä kehitystä ja muita ajankohtaisia tavoitteita (Rask & Ertiö, 12). Kestävän kehityksen sijaan pitäjäraatien tehtävänä on edistää alueen asukkaiden hyvinvointia, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä alueen kehittymistä (Pitäjäraadin toimintasääntö, 5§).

Kuvio 2. Vastaajien arviot pitäjäraatien tavoitteista (demokraattisuus, palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi, ajankohtaisuus). (N=44).

3.1.1 Ajankohtaisuus

Yli 90 prosenttia vastaajista pitää pitäjäraatien tavoitteita ajankohtaisina, hyvin perusteltuja ja toteuttamiskelpoisia. Ehdotetaan jopa pitäjäraatien nimen vaihdosta liitoskuntien kehittäjiksi. Pitäjäraadit on perustettu Juankosken liittyessä Kuopion kaupunkiin vuoden 2017 alussa.

3.1.2 Demokraattisuus

Yli 90 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että pitäjäraadin toiminta on läpinäkyvää, avointa ja demokraattista. Vastaajista 77 prosenttia on sitä miltä, että pitäjäraadin ensisijaisena tavoitteena on demokratisoida päätöksentekoa.

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa ehdotuksia millä tavoin voisi parantaa pitäjäraatitoiminnan läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja demokraattisuutta. Ehdotettiin seuraavanlaisia toimenpiteitä:

Alueellinen edustuksellisuus. Pitäjäraadissa olisi jäseniä yhä useammalta kylältä ja taajamasta.

Asukasviestintä. Pitäjäraati tiedottaisi alueen asukkaille monikanavaisesti, myös ei-sähköiset kanavat huomioiden. Pitäjäraatien tunnettuutta voisi lisätä asukasilloissa. Samalla olisi mahdollisuus keskustella asukkaiden tärkeiksi kokemista asioista. Asukastilaisuuksien lisäksi voi tehdä kyselyitä. Pitäjäraadin kokousajankohdista tulisi tiedottaa paremmin asukkaille. Muistiot voisivat tulla nopeammalla tahdilla julkisiksi.

Pitäjäraadin tunnettuuden lisääminen. Pitäjäraatien jäsenen esittely voisi olla pitäjän verkkosivulla ja somekanavissa. Kylätaapahtumissa voisi olla pitäjäraadin piste, jossa olisi mielenkiintoista toiminnallisuutta eri ikäryhmät huomioiden. Pitäjäraadin kokoukset olisivat kaikille avoimia ja ne voisi striimata. Kaupunki voisi tiedottaa enemmän pitäjäraatien asioista.

Pitäjäraadin sisäinen viestintä. Kaikilla jäsenillä olisi pääsy pitäjäraadin yhteiseen sähköpostiin.

Pitäjäraatien ja lähidemokratiajaoston viestintä. Pitäjäraatien kokouskutsut lähetettäisiin lähidemokratiajaostolaisille ja alueen yhdistysaktiiveille. Pitäjäraadin toimintaan saisi lähidemokratiajaostolta palautetta ja ohjeistusta kehittämiseen.

Pitäjäraatien välinen viestintä. Pitäjäraatitoimintaa voisi kehittää lisäämällä yhteistyötä pitäjäraatien kesken. Aktiivisempi yhteistyö pitäjäraatien kesken, näin toiminnalla olisi leveämmät hartiat.

Ajantasaiset viestintävälineet. Pitäjäraadeilla tulisi olla selkeät ja helppokäyttöiset viestintäalustat käytössään (mm. kokoustilat, internetsivusto ja somekanavat). Pöytäkirjamalli sekä ohjeistus, millä tavalla pöytäkirjaa voisi täyttää (vrt. minimivaatimukset ja laava täyttötapa), ohjeistus ja malli kokouskutsujen laadintaan, alusta pöytäkirjojen jakamiseen.

Selkeät tavoitteet ohjaisivat toimintaa. Pitäjäraadeille tulisi olla määritelty selkeät tehtävät/tavoitteet, joista pitäjäraati voi itse valita ja ilmoittaa, mitä tehtäviä/tavoitteita se milläkin toimikaudella toteuttaa. Esimerkiksi ohjeistus pitää kaksi kyläiltaa asukastuvassa toimikauden aikana, toinen lokakuussa ja toinen maaliskuussa. Pitäjäraatikohtaisten tavoitteiden pitäisi vastata jäsenten sen hetkistä osaamista, elämäntilannetta ja resursseja. Pitäjäraatityötä tehdään ansiotyön, perheen ja harrastusten lisäksi. Pitäjäraati ei ole kenenkään työpaikka, eivätkä odotukset ja vaatimukset pitäjäraatityöhön voi vastata kokopäivätyötä.

Taloudellinen riippuvuus. Ehdotetaan, että pitäjäraadin olemassaolo ja talous ei olisi kaupungista riippuvaista.

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen

Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

3.1.3 Palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi

Pitäjäraatien arviointikyselyyn vastanneista 81 prosenttia arvioi, että palvelujen ja yrittäjyyden kehittäminen sekä asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on otettu huomioon pitäjäraadin tavoitteissa. Sen sijaan vain 53 prosenttia oli sitä mieltä, että pitäjäraatitoiminnan on kytketty kaupungin palvelusuunnitteluun, yrittäjyyden edistämiseen ja asukkaiden hyvinvointisuunnitelmiin.

Vastaajilla oli mahdollista kertoa mihin kaupungin ohjelmiin pitäjäraati voisi mielestäsi osallistua. Kaupunkialueen ja maaseutualueiden avoin yhteistyö nähdään tärkeäksi muun muassa elinvoiman, hyvinvoinnin, turvallisuuden ja kehityksen näkökulmassa. Eniten kannatettiin pitäjäraatien osallistumista **maaseutuohjelman suunnitteluun**. Ehdotettiin myös pitäjäraadin osallistumista **hyvinvointiohjelman ja yhdenvertaisuus ja tasa-arvo-ohjelman valmisteluun**.

Yleisesti toivottiin, että pitäjäraati pääsisi osallistumaan **kaikkean pitäjän aluetta ja palveluita koskevaan suunnitteluun** muun muassa elinkeinon, matkailun, vetovoimaisuuden, joukkoliikenteen ja liikenteen turvallisuuden edistämiseen muun muassa pyöräilyn kehittämiseen sekä luonnon monimuotoisuuden edistämiseen.

Toivottiin, että pitäjäraati pääsisi osallistumaan maankäytön suunnitteluun ja kaupunkiseutusuunnitteluun sekä suunnittelemaan kaupungin asukastoimintaa, liikuntaa ja kulttuuria.

Lisäksi ehdotettiin, että pitäjäraati pääsisi osallistumaan kaikkiin aluetta koskeviin päätösten vaikutusten ennakkoarviointiin (LAVA, MVA, YVA ym) jo suunnitteluvaihteessa, ei vasta sitten kun päätösehdotus on toimielimessä.

Vaikka ohjelmia on useita mihin pitäjäraadin toivotaan voivan osallistua, osallistumisen tason kerrottiin vaihtelevan. Eräs vastaaja totesi, että pitäjäraadin resurssit ei riitä nykyisellään oikeastaan minkään ohjelman suunnitteluun.

3.2 Toteutus: suunnittelu ja ennakointi, laatu ja tehokkuus, arviointi

Toteutukseen sisältyy kolme indikaattoria: suunnittelu ja ennakointi, laatu ja tehokkuus ja arviointi. Nämä kolme indikaattoria sisältyvät toteutukseen, koska osallisuushankkeilla on yleensä kolme vaihetta: suunnittelu, toimeenpano ja arviointi (Rask & Ertiö, 13).

Toteutusosion kolmesta indikaattorista pitäjäraatien laatu ja tehokkuus sai eniten positiivisia arvioita. Laatu ja tehokkuus -osiossa arvioitiin pitäjäraatien johtamistapaa,

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen

Kansalaistoiminnan palvelut

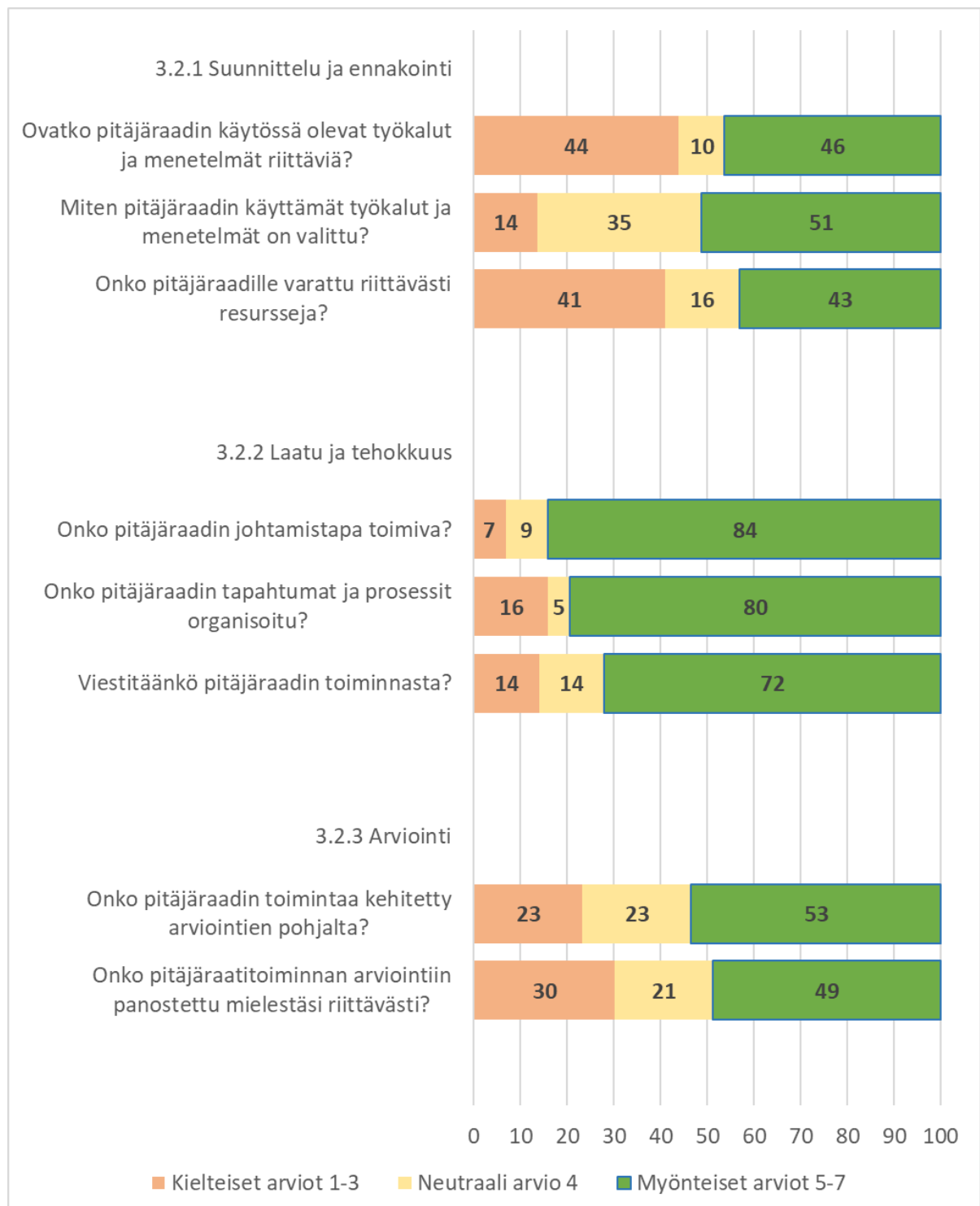
7.3.2025

Liitenro

Dnro

Julkinen

organisointitapaa ja viestintää. Vastaajista 84 prosenttia on sitä mieltä, että pitäjäraatien johtamistapa on toimiva. Eniten kielteisiä arvioita keräsi pitäjäraatitoiminnan suunnittelu ja ennakointi. Vastaajista 44 prosenttia arvioi, että pitäjäraadin käytössä olevat työkalut ja menetelmät eivät ole riittäviä. Toisaalta myös lähes saman verran, 46 prosenttia, vastaajista on sitä mieltä, että käytössä olevat työkalut ja menetelmät ovat riittäviä.

Kuvio 3. Vastaajien arviot pitäjäraatien toteutuksesta (suunnittelu ja ennakointi, laatu ja tehokkuus, arviointi). (N=44).

3.2.1 Suunnittelu ja ennakointi

Suunnittelua ja ennakointia arviointiin seuraavilla kysymyksillä: Onko pitäjäraadille varattu riittävästi resursseja? Miten pitäjäraadin käyttämät työkalut ja menetelmät on valittu? Ovatko pitäjäraadin käytössä olevat työkalut ja menetelmät riittäviä?

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa mihin pitäjäraadin pitäisi saada resursseja. Pääosin toiveet liittyivät **rahoitukseen, selvitystyöhön ja viestintään**.

Vastaajista 41 prosenttia arvioi, että **resurssit ovat riittäviä**. Vastaajat mainitsevat, että pitäjäraadissa toimitaan kustannustehokkaasti ja on onnistuttu muotoilemaan muun muassa (iäkkäiden) asukkaiden asiointikyytipalvelujärjestelmä. Pitäjäraati pystyy myös seuraamaan avustusten jakoa ja huomioimaan kumppanuusavustusten jaossa eri alueiden tasapuolisen kehittämisen yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.

Tässä on tarkemmin ehdotuksia lisäresursseista:

Pitäjääraatitoiminnan rahoitus. Toiminnan suunnittelun kannalta kaupunginvaltuuston päätös ensi vuoden pitäjääraatien toimintarahasta voisi tulla aikaisemmin kuin joulukuun puolivälissä. Resursseja kuten euroja toivotaan lisää asiointi- ja palveluliikennekyytien hoitamiseksi pitäjääraadin budjetista. Vaihtoehdoksi esitetään, että kaupunki hoitaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteen mukaisesti perustoimintana asiointiliikenteen maaseutualueilla. Pitäjääraadin osallistuminen messuille toivotaan menevän kaupungin markkinointibudjetista, eikä pitäjääraadin toimintamäärärahasta, koska messuilla on myös kaupungin oma osasto.

Selvitystyö. Resursseja toivotaan asioiden selvittämiseen kaupungin organisaatiossa, sillä siihen menee aikaa. Toivotaan kaupungin työntekijää, joka kiertäisi pitäjääraatien kokouksissa ja veisi alueiden konkreettisia asioita eteenpäin pitäjääraatien ja kaupunginvirkamies-ten/ johdon välillä ja tiedottaisi pitäjääraateja missä mennään. Asiat sujuisivat nopeammin, jos saisi pyytämättä tietoa vireillä olevan asian etenemisestä. Vastaajat kertovat, että selvitystyö uuvuttaa. Pitäjääraatitoiminta uhkaa jäädä yksien ja samojen henkilöiden harteille. Puheenjohtajan ja sihteerin korvaukset voisivat vastata paremmin työmäärää.

Ehdotetaan, että kaupunki voisi pyytää pitäjääraadilta mielipidettä/edustusta päätöksen tekoon, silloin kun kaupunki tekee päätöksiä pitäjääraatialueelle. Kaupunki voisi osoittaa kannanottopyynnöt koko pitäjääraadille tai pyytää edustajaa pitäjääraadin jäsenistä puheenjohtajan sijaan. Toivottiin, että pitäjääraati pääsisi osallistumaan maankäytön suunnitteluun ja kaupunkiseutusuunnitteluun sekä suunnittelemaan kaupungin asukastoimintaa, liikuntaa ja kulttuuria.

Viestintä. Resursseja pitäisi saada pitäjäraatitoiminnasta tiedottamiseen alueen asukkailla. Pitäjäraatilaisten pitäisi saada lisää tietämystä ja osaamista kuntahallinnon päätöksenteosta, hankerahoituksesta ja muista rahoituskanavista. Kaupungilla on pääviestintäkanava, mutta pitäjäraatien on pitänyt hankkia oma verkkopalvelu asukasviestintään. Tarvittaisiin tietotekniikan osaamista. Kaupungin lähettämää infoa pitäjäraadeille pidetään kohtuuttoman suurena, sillä suurin osa infosta ei koske niitä asioita, joihin pitäjäraati voi vaikuttaa.

3.2.2 Laatu ja tehokkuus

Pitäjäraatien laatua ja tehokkuutta arvioitiin seuraavilla kysymyksillä: Viestitäänkö pitäjäraadin toiminnasta? Onko pitäjäraadin tapahtumat ja prosessit organisoitu? Onko pitäjäraadin johtamistapa toimiva?

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa miten pitäjäraadin johtamista voisi kehittää. Ehdotukset liittyivät sekä pitäjäraadin sisäiseen toimintaan että lähidemokratiajaoston toimintaan. Tässä on kooste ehdotuksista:

Pitäjäraatilaisten tehtäväjako. Pitäjäraadin jokaisella jäsenellä voisi olla sovittuna selkeä tehtävä. Kokoukset menisivät napakammin, jos pysyttäisiin paremmin asialistassa. Pitäjäraadissa lisää tapaamisia, avointa keskustelua. Aitoa mielipiteiden kuulemistä, ottautumista ja paneutumista alueen asukkaiden ajatuksiin, mielipiteisiin ja huoliin.

Tietoa vaikuttamisen keinoista. Pitäjäraatilaisten tarvittaisiin ymmärrystä siitä kaupungin päätöksentekoprosessista, missä vaiheessa voi vaikuttaa ja millä tavoin.

Vuorovaikutus lähidemokratiajaostolaisten kanssa. Lähidemokratiajaoston ja pitäjäraatien puheenjohtajien kokouksia voisi olla hieman useammin ja paikkaa vaihdellen: pitäjäraadit voisivat vuorotellen toimia kokousisäntinä ja -emäntinä. Näin pitäjäraatilaisten voisi tutustua lähidemokratiajaoston edustajiin ja he pitäjäraatilaisiin.

Lähidemokratiajaostolta toivotaan selkeitä ohjeita ja malliesimerkkejä pitäjäraatien toimintaan. Lähidemokratiajaoston toivotaan vievän pitäjäraatien muistioista terveiset edelleen jalostettaviksi. Pitäjäraatikohtaisesti voisi olla nimetyt "Lähidemokratiajaostokummit" jotka sitoutuisivat tietyn pitäjäraadin asioiden seurantaan ja vierailisivat pitäjäraatien kokouksissa muutaman kerran vuodessa.

Vuosittaiset ja pitkän tähtäimen tavoitteet pitäisi olla selkeämmät ja toteutustavoista pitäisi keskustella kaupungin kanssa niin että tavoitteet toteutuvat.

Selkeät ohjeet kaupungilta pitäjäraadeille ja kaikille pitäjäraatilaistalle pakollinen yhteinen koulutus aina uuden kauden alussa. Koulutuksessa tulisi käydä selväksi, mitkä ja mistä löytyvät ohjeet ja lait ohjaavat toimintaa ja mitkä ovat kaupungin asettaman pitäjäraadin tavoitteet. Valmiit mallipohjaesimerkit kehittämismäärärahan hakemiseen/myöntämiseen, talouden seurantalomakemalli, vuosisuunnitelman ja -toteutuman laatimiseen mallilomake.

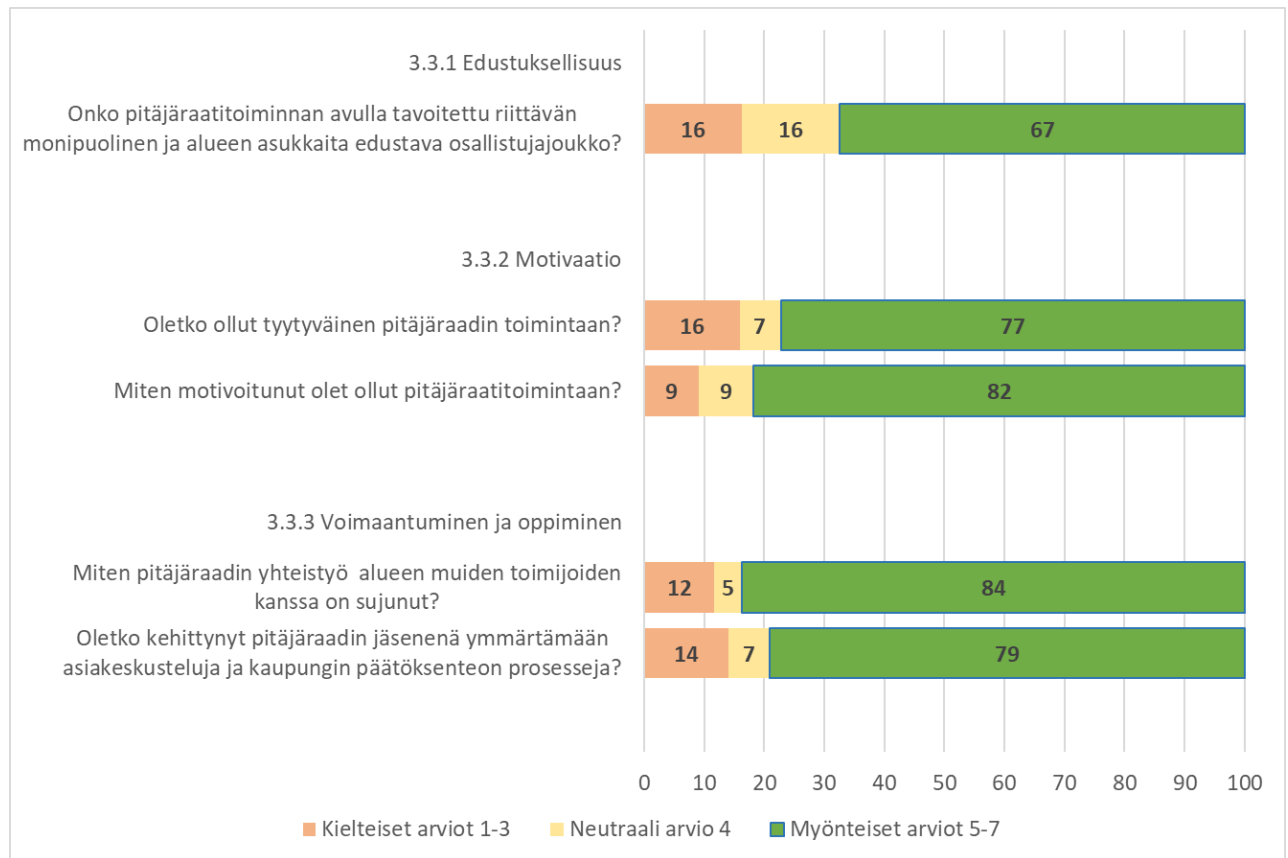
3.2.3 Arviointi

Pitäjäraatilaistilta kysyttiin mielipidettä siitä, onko pitäjäraatitoimintaan panostettu mielestäsi riittävästi ja onko toimintaa kehitetty arviointien pohjalta. Vastanneista noin puolet oli sitä mieltä, että arviointiin on panostettu ja pitäjäraatitoimintaa on kehitetty kaikin puolin.

3.3 Toimijat: edustuksellisuus, motivaatio ja voimaantuminen ja oppiminen

Toimijat osa-alueessa pitäjäraatilaistat arvioivat pitäjäraadin edustuksellisuutta alueen asukkaista, pitäjäraadin jäsenten motivaatiota, voimaantumista ja oppimista.

Demokratiahankkeilla tavoitellaan yleensä laajaa ja monipuolista joukkoa osallistujia ja pyritään keräämään näiltä tietoja ja näkemyksiä sekä tukemaan ihmisten oppimista ja voimaantumista (Rask & Ertiö, 13).

Kuvio 4. Vastaajien arviot pitäjäraatien toteutuksesta (edustuksellisuus, motivaatio, voimaantuminen ja oppiminen). (N=44).

Toimijat-osion kolmesta indikaattorista voimaantuminen ja oppiminen sai eniten positiivisia arvioita. Vastaajista 84 prosenttia oli sitä mieltä, että yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa on sujunut kaikin puolin. Vastaajista 79 prosenttia arvioi, että on kehittynyt pitäjäraadin jäsenenä ymmärtämään asiakeskusteluja ja kaupungin päätöksenteon prosesseja.

3.3.1 Edustuksellisuus

Pitäjäraadin toimintasäännön mukaan kokoonpanossa pitäisi huomioida alueellinen edustavuus sekä tasa-arvon toteutuminen ja lisäksi pitäjäraadissa olisi edustus mahdollisimman monesta taustaryhmästä. Pitäjäraatilaisten kaksi kolmasosaa arvioi, että pitäjäraati on riittävän edustuksellinen alueen asukkaista. Vastaajista 16 prosenttia oli sitä mieltä, että näin ei ole ja 16 prosenttia antoi neutraalin arvioin.

3.3.2 Motivaatio

Pitäjäraatilailla oli mahdollisuus kertoa, miten motivoitunut on ollut pitäjäraatitoimintaan ja onko ollut tyytyväinen pitäjäraadin toimintaan.

Pitäjäraatilaisten kertoivat mikä motivoi toimintaan. Pitäjäraatitoimintaa tehdään oman työn, opiskelun ja ennen kaikkea perheen ohella. Motivaatiot liittyivät joko pitäjäraadin sisäiseen toimintaan tai yhteistyöhön kaupungin kanssa.

Pitäjäraadin sisäinen toiminta. Syvällisenä motivaationa toimii kotiseuturakkaus ja mahdollisuus vaikuttaa oman alueen asioihin. Kokemus siitä, että pystyy vaikuttamaan alueensa viihtyvyyteen ja saatavilla oleviin palveluihin ja tapahtumiin. Pitäjäraadin toiminnassa motivoi saadut tulokset ja onnistumiset. Motivaationa toimii pelko oman asuinalueen näivettymisestä, jos asukkaita ei kukaan kannusta osallistumaan yhteiseen toimintaan kuten liikuntaan, kulttuuriin ja tapahtumiin.

Pitäjäraati tarjoaa mahdollisuuden kehittää organisoitumis- ja verkostoitumistaitoja eri tahojen kanssa ja tunteen siitä, että yhdessä toimien saadaan paljon hyvää aikaiseksi. Vastaajat kertoivat myös mitkä tekijät motivoisivat enemmän. "Toimintaan motivoisi selkeämpi ohjeistus ja toimenkuvaus alusta alkaen ja läpi koko toimikauden. Motivaatiota yleisesti voisi tuoda myös yksi tai kaksi selkeämpää ja pidempiaikaista toteutusta, johon pitäjäraatina voisi sitoutua, esimerkiksi jonkin selvityksen tai kehittämishankkeen muodossa."

Motivaatiota tulisi pitäjäraadin selkeämmällä toimintarakenteella ja tasaisemmalla työmäärän jakautumisella. Vastaajat kertoivat, että "määrittelemättömät" toimenkuvat antavat joustavuutta, mutta samalla tehtävät ja vastuut kasautuvat helposti. Lisäksi tehtäviin voi kuulua sellaisia osa-alueita, joihin oma tai toisten osaaminen ei riitä ja on epäselvää, keneltä saa apua mihinkin tilanteeseen. Selkeämpi rakenne tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vuoden alussa pitäjäraadissa sovittaisiin yhteisten kokoontumisten päivämäärät.

Motivaatiota lisäisivät selkeämmät suunnitelmat ja seuranta siitä, miten asioita on saatu maaliin. Tarvittaisiin enemmän kaikkia asukkaita hyödyttävää kauaskantoista ja pysyvää kehittämistä, vähemmän yksittäisiä pieniä tapahtumia, koska niitä järjestetään kylillä omien toimijoiden ja yhdistysten toimesta. Toivotaan, että pitäjäraati voisi keskittyä isompiin ja pysyvämpiin, koko aluetta kehittäviin hankkeisiin.

Pitäjäraadin yhteiset ideariihet livetapaamisina kokousten lisänä ja koulutukset omalla paikkakunnalla motivoisivat toimintaan. Rytmitystä työskentelyyn saisi muun muassa vuosikellolla ja viestintäsuunnitelmalla. Motivaatiota lisäisi, jos pitäjäraatilaisten viestintäosaamista kehitettäisiin.

Pitäjäraatien yhteistyö kaupungin toimijoiden kanssa. Motivaatiota nostaisi lisääntyvä vuorovaikutus kaupungin kanssa, kaupungin toimijoiden tutustuminen kyläalueisiin, jotta tietäisivät paremmin asioista. Ylipäätään kaupungin viranhaltijoiden ja valtuutettujen kiinnostus alueen asioihin esimerkiksi osallistumalla pitäjäraadin kokouksiin.

Motivaatiota kasvattaisi, jos noudatettaisiin pitäjäraadin toimintasäännön 5:ttä pykälää, jonka mukaan pitäjäraati antaa vuosittain arvion alueen kehityksestä ja palveluiden tilasta, ja se liitettäisiin osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua.

Motivoisi, jos pitäjäraatien muistioissa olevia asioita olisi nostettu suoraan muistiosta käsiteltäväksi kaupungin toimielimissä, eikä puututtaisi vain rahojen liikahteluun. Kaupunki voisi reagoida näkyvämmiin pitäjäraadin muistioissa esille nostettuihin asioihin. Ylipäätään motivaattorina toimisi kaupungin aktiivisempi ote pitäjien kehittämiseen.

3.3.3 Voimaantuminen ja oppiminen

Pitäjäraatilaiset arvioivat voimaantumista ja oppimista seuraaviin kysymyksiin vastamalla: Oletko kehittynyt pitäjäraadin jäsenenä ymmärtämään asiakeskusteluja ja kaupungin päätöksenteon prosesseja? Miten pitäjäraadin yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa on sujunut?

Seuraavassa on pitäjäraatilaisten kertomuksia siitä, mitä taitoja ovat oppineet pitäjäraadissa.

Yhteistyötaidot. Pitäjäraatityö on kehittänyt yhteistyö-, organisointi-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutaitoja. Keskustelevan ja maltillisen päätöksenteon ja ristiriitojen käsittelyn taidot. Oppia siitä, miten yhteistyön tärkeys yli pitäjäraatirajojen on tärkeää. Pitäjäraadissa on päässyt tutustumaan moneen eri yhteistyökumppaniin ja verkostoitumaan laajasti eri toimijoiden kanssa muun muassa koulun, päiväkodin, yhdistysten, seurakunnan, yrittäjien, urheiluseurojen ja median kanssa.

Sosiaaliset taidot. Pitäjäraadissa on saanut laajempaa näköalaa alueen asioihin, mutta törmännyt myös nurkkakuntaisuuteen. Vaikuttamistaidot ovat kehittyneet. Nahka on paksuuntunut. Pitäjäraadissa oppii suodattamaan kuulemaansa asiaa. Pitkäjärjenteisyys on kehittynyt, sillä kaupungin prosesseissa ei tapahdu mitään positiivista vuosiin, mutta negatiiviset asiat hyppäävät varoittamatta silmille aviiiseista.

Johtamistaidot. Pitäjäraatityö on kehittänyt ja vahvistanut ryhmätyö- ja johtamistaitoja. On opettanut viemään asioita napakasti eteenpäin. Tarttumaan toimeen. Pitäjäraatityö on kehittänyt pitkäjärjenteisyyttä ja myös kykyä nopeaan toimintaan.

Iloitsemaan tekemisestä. Pitäjäraadissa on oppinut tuntemaan iloa toiminnastaan. Oppinut kuuntelemaan muiden mielipiteitä, näkemyksiä ja olemaan hiljaa, jos se sovun säilymisen kannalta on parempi.

Viestintä- ja markkinointitaitoja. Oppia alueen markkinoinnista eri välineillä, tapahtumien organisointia ja toteuttamista.

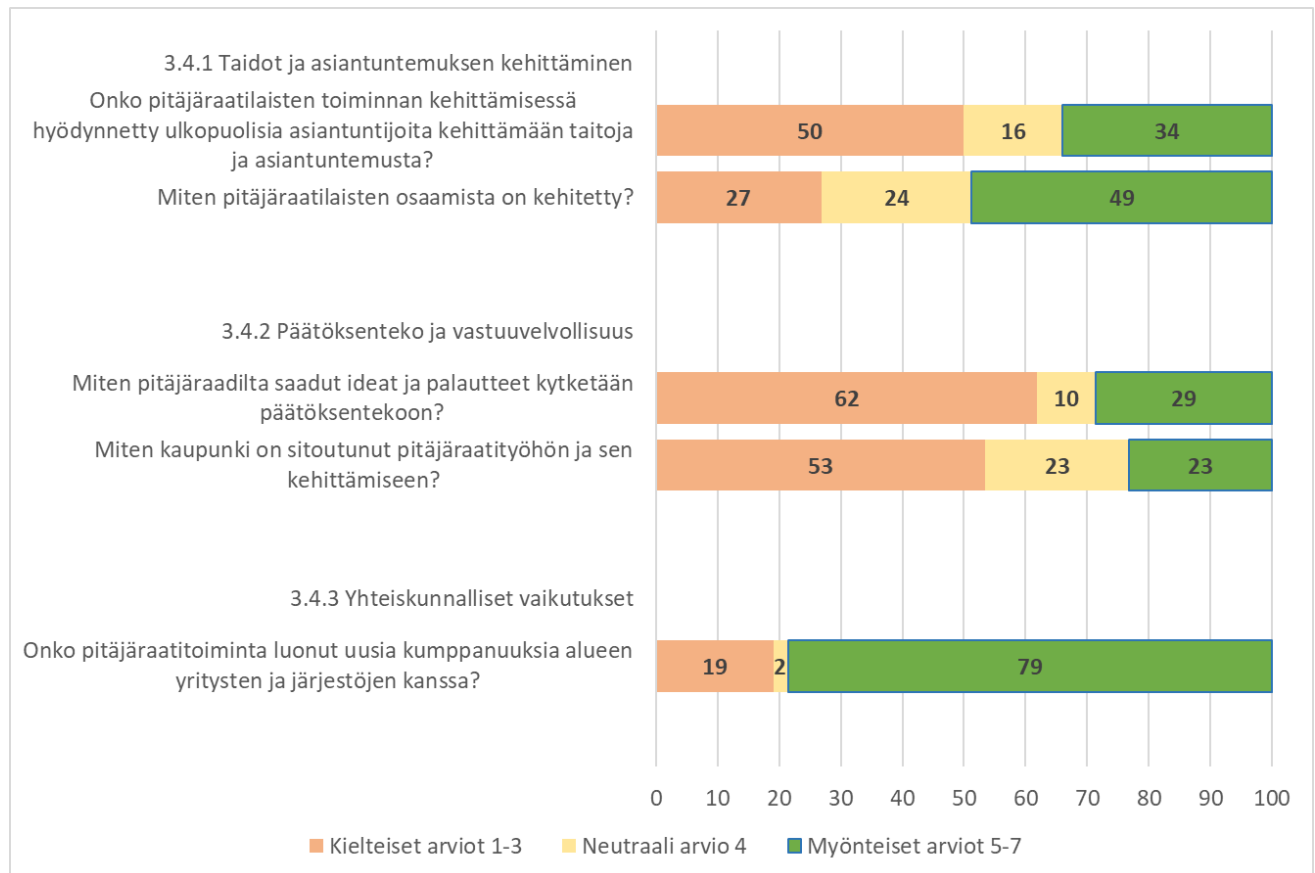
Taloushallintoa ja kokoustekniikkaa. Pitäjäraadissa on oppinut tilaamista, laskutusta, budjetointia jne. Kokouskäytäntöihin ja -tekniikkaan on harjaannuttu.

Kunnallista päätöksentekoa. Pitäjäraadissa on saanut tietoa kaupungin päätöksenteon vaiheista ja vaikuttamisesta, lainsäädännöstä. Ymmärrys alueen kehittämisestä on kasvanut. Pitäjäraadissa kaupungin päätöksentekoprosessi ja toimintatavat ovat tulleet tutummiksi.

3.4 Tuotokset: taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen, päätöksenteko ja vastuuvollisuus, yhteiskunnalliset vaikutukset

Pitäjäraatilaiset arvioivat toimintansa vaikutuksia kaupungin organisaatioon, päätöksentekoon ja yleisesti yhteiskuntaan ja alueeseen.

Tuotokset -osa-alueen indikaattoreista myönteisimmät arviot pitäjäraatilaiset antoivat (79 prosenttia vastaajista) toimintansa yhteiskunnallisista vaikutuksista. Kielteisiä arvioita saivat eniten pitäjäraatien ideoiden ja palautteiden kytkeminen päätöksentekoon (62 prosenttia vastaajista) ja kaupungin sitoutuminen pitäjäraatityöhön (53 prosenttia vastaajista).

Kuvio 5. Vastaajien arviot pitäjäraatien tuotoksista (taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen, päätöksenteko ja vastuuvollisuus, yhteiskunnalliset vaikutukset). (N=44).

3.4.1 Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen

Taitojen ja asiantuntemuksen kehittämistä arvioitiin vastaamalla seuraaviin kysymyksiin: Miten pitäjäraatilaisten osaamista on kehitetty? Onko pitäjäraatilaisten toiminnan kehittämisessä hyödynnetty ulkopuolisia asiantuntijoita kehittämään taitoja ja asiantuntemusta?

Pitäjäraatilailla oli mahdollisuus kertoa, millaista osaamista pitäjäraadissa tarvittaisiin lisää. Tähän on koottu keskeisimmät ehdotukset.

Kokousteknistä osaamista. Talousosaamista, kokouskäytännöt, tietotekniikka (mm. Teams), visuaalisen materiaalin tuottamista ja sihteerin tehtäviä (organisointi, kirjaaminen, arkistointi, tiedotus, ajanhallinta, viestintä).

Johtamistaitoja. Taitoja pitkäjänteisen työn suunnitteluun ja siitä kiinni pitämiseen.

Osaamista isojen asioiden eteenpäin viemistä. Pitkävaikutteisia alueen asukkaiden edun mukaisia. Kehittämistyötä, alueen markkinointia jne.

Yhteistyötaitoja. Tarvittaisiin yhdessä toimimisen osaamista, toisten huomioon ottamista, kaikkien alueiden tasapuolista kohtelua eli siis inhimillistä osaamista.

Oppia innostamaan ihmisiä. Haluttaisiin luoda nuorille uusia harrastusmahdollisuuksia, mutta ei ole tietoa, miten ja miten saada nuoria osallistumaan.

Vertaisoppimista. Tutustumista muiden pitäjäraatien toimintaan, keskinäisiä vierailuja, yhteisiä työpajoja/keskustelutilaisuuksia jne

Tietoa kunnan päätöksenteosta. Kaupungin päätöksenteon tuntemusta esimerkiksi lisää kaupungin eri osa-alueiden yhteyshenkilöiden kohtaamisia ja yhteistyötä. Jokainen Kuopion palvelualue voisi vierailla pitäjäraadissa tai perehdyttämispäivässä. Kaikki pitäjäraadin jäsenet voisivat tutustua ainakin tärkeimpiin avainhenkilöihin, jotka toimivat pitäjäraadin kanssa. Parempi perehdyttäminen kauden alussa.

Tietoa hankehauista/tuista. Erilaisten tukien (kansalliset/EU/jne) parempaa tuntemusta ja sitä kautta niiden tehokkaampaa hyödyntämistä. Mitä lupia tarvitsee, mistä saa rahoitusta jne. Lainopillista apua ja lakitekstin tulkitsemisen taitoja.

3.4.2 Päätöksenteko ja vastuuvollisuus

Pitäjäraatitoiminnan yhdistymistä kaupungin päätöksentekoon ja vastuuvollisuutta arvioitiin vastaamalla seuraaviin kysymyksiin: Miten kaupunki on sitoutunut pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen? Miten pitäjäraadilta saadut ideat ja palautteet kytetään päätöksentekoon?

Pitäjäraatilaisten mielestä tässä on eniten kehitettävää. Kyselyyn vastanneista 53 prosenttia antoi kielteisen arvion kaupungin sitoutumiseen pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen ja 62 prosenttia arvioi kielteisesti pitäjäraadeilta saatujen ideoiden ja palautteiden kytke-
misen päätöksentekoon.

Tässä on seuraavaksi pitäjäraatilaisten ehdotuksia, miten pitäjäraatitoiminta voisi yhdistyä nykyistä paremmin kaupungin päätöksentekoon.

Lausuntojen/mielipiteiden antaja. Kaupunki voisi kysyä mielipidettä/lausuntoa esimerkiksi maaseutualueita koskevissa päätöksenteossa. Pitäjäraatilaisten ovat alueen asioiden asiantuntijoita.

Yhteistyö valtuutettujen kanssa. Kaupunginvaltuutetut voisivat osallistua pitäjäraatien kokouksiin.

Pitäjäraatien kokousmuistiot. Pitäjäraatien kokousmuistiot voisivat mennä tiedoksi palvelualueiden yhdyshenkilöille, jolloin tieto saavuttaisi heidät tai muistiot voitaisiin lähettää suoraan myös palvelualueiden vastuuhenkilöille. Kaupunki voisi myös kysyä pitäjäraatien toiminnasta. Nykyisin kaupunki on kiinnostunut vain laskujen maksatuksesta, ei varsinaisesta toiminnasta. Pitäjäraatien kokousmuistiot voisi noteerata selkeämmin päätöksentekossa.

Yhteistyö lähidemokratiajaoston kanssa. Kukin pitäjäraati kerran vuodessa lähidemokratiajaoston vieraaksi ja yhdessä keskustelemaan kehittämiskohteista. Ei teamsilla. Muistioden sisältöjä voisi käydä läpi lähidemokratiajaoston kanssa. Lähidemokratiajaosto voisi antaa palautetta pitäjäraadille. Palautetta myös siitä, mitä vaikutusta on ollut pitäjäraadin kannanotoilla/aloitteella esimerkiksi vaikuttiko se päätöksentekoon tai ylipäättään asian etenemiseen.

Pitäjäraatialueen arvio. Pitäjäraati voisi antaa vuosittain arvion alueen kehityksestä ja palveluiden tilasta. Arviointi liitettäisiin osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua (Pitäjäraatien toimintasääntö, 5 §).

Alueellisia kehittämistehtäviä. Pitäjäraadit kaupungin tilaisuuksiin mukaan. Alueellisia kehittämistehtäviä voisi antaa suoraan raadeille. Kaupunki voisi selkeästi päättää, mitä asioita minäkin vuonna ottaa hoitaakseen kuntoon. Katselmuksia ympäristössä, jotta selvittää päättäjille ja ao. alueen vastuuhenkilöille, missä mennään. Kiinteistöjen kunto, yksityisten omistuksessa olevien kiinteistöjen rakennusluvut, kaupunkikuvallinen näkymä.

Pitäjäraadit mukaan jo suunnitteluvaiheessa. Pitäjäraadin osallistaminen alueitaan koskevaan päätöksentekoon jo hankevaiheessa, eikä vasta sitten kun päätökset on jo tehty, ja niistä pitää tiedottaa. Osallistaminen samaan tapaan kuin vapaa-ajan asuntojen käyttötarkoituksen muutosta koskevan kriteeristön suunnittelussa. Siinä otettiin pitäjäraateihin yhteyttä, järjestettiin infoa ja kyselyitä riittävän pitkällä varoitusjoilla. Lisäksi asian etenemisestä ja lopputuloksesta informoitiin selkeästi ja samanlaisella linjalla läpi koko projektin, jolloin sitoutuminen ja seuraaminen oli helppoa ja kokemus kuulluksi tulemisesta oli todellinen. Tämänkaltaista mukaan ottamista toivotaan enemmän.

Täsmädemokratiaa. Ehdotettiin, että asiaa voisi tarkastella myös toisin päin eli miten kaupunki voisi paremmin yhdistyä pitäjäraatien päätöksentekoon. Keinoiksi ehdotettiin luopumista edustuksellisesta demokratiasta ja täsmädemokratian kehittämistä. Kaupungin toivotaan tukevan pitäjäraatien toimintaan, sillä pitäjäraatien tavoitteet nousevat yhteisön tarpeesta.

3.4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Pitäjäraatitoiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitiin vastaamalla kysymykseen, onko pitäjäraatitoiminta luonut uusia kumppanuuksia alueen yritysten ja järjestöjen kanssa. Vastaajista 79 prosenttia arvioi, että näin on tapahtunut.

4 Pitäjäraatitoiminnan Net Promoter Score (NPS)

Pitäjäraatilailla oli mahdollista kertoa mielipiteensä, kuinka todennäköisesti suosittelee pitäjäraatitoimintaa ystävälleen tai kaverillensa asteikolla 0-10. Mittarina oli Net Promoter Score (NPS), jota yleensä yritykset käyttävät asiakaskokemuksen mittaamisessa. NPS mittaa asiakkaiden halukkuutta suositella yritystä tai tuotetta/palvelua muille.

NPS-menetelmässä vastaajat (N=44) jaetaan arvostelijoihin (0–6), passiivisiin (7–8) ja suositteleviin (9–10). Pitäjäraatilaisten jakaantuivat seuraavasti: arvostelijoita 7, passiivisia 17 ja suosittelevia 20. NPS-tunnusluku lasketaan vähentämällä suosittelevien osuudesta arvostelijoiden osuus eli tuloksena pitäjäraadista saatiin 30.

Vastaavaa menetelmää ei ole käytetty demokratiahankkeista ja vertailukohtaa ei siten ole. Yritysten keräämästä asiakaskokemustiedosta tiedetään, että NPS-tunnusluku vaihtelee tuotteen tai palvelun toimialan mukaan. Joissakin se on luonnostaan korkeampi, joissakin matalampi.

LIITTEET

- Liite 1 Pitäjäraatien Yhteisluomisen tutka -arviointikyselyn vastaukset
  - Liite 2 Yhteisluomisen tutka -arviointimallin vastaukset pitäjäraadeittain
  - Liite 3 Pitäjäraatien itsearviointilomake
-

Liite 1

Pitäjäraatien itsearviointikyselyn vastaukset 2024										
Yhteisluomisen tutka -indikaattorit				1=ei lainkaan - 7=kaikin puolin						
				1	2	3	4	5	6	7 Vastaajia, lkm
TAVOITTEET										
1 Demokraattisuus										
1.1. Onko pitäjäraadin ensisijaisena tavoitteena demokratisoida päätöksentekoa				1	2	3	4	9	13	12 44
1.2 Onko pitäjäraadin toiminta läpinäkyvää, avointa ja demokraattista?				1	2	0	1	6	16	18 44
2 Palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi										
2.1 Onko palvelujen ja yrittäjyyden kehittäminen sekä asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen otettu huomioon pitäjäraadin tavoitteissa?				2	0	2	4	6	13	16 43
2.2 Onko pitäjäraatitoiminta kytketty kaupungin palvelusuunnitteluun, yrittäjyyden edistämiseen ja asukkaiden hyvinvointisuunnitelmiin?				2	7	8	3	9	9	5 43
3 Ajankohtaisuus										
3.1 Ovatko pitäjäraadin tavoitteet hyvin perusteltuja ja toteuttamiskelpoisia?				0	0	1	3	6	20	14 44
3.2 Ovatko pitäjäraadin tavoitteet ajankohtaisia?				0	1	0	2	6	15	20 44
TOTEUTUS										
4 Suunnittelu ja ennakointi										
4.1 Onko pitäjäraadille varattu riittävästi resursseja?				2	6	10	7	12	5	2 44
4.2 Miten pitäjäraadin käyttämät työkalut ja menetelmät on valittu?				1	2	2	13	6	11	2 37
4.3 Ovatko pitäjäraadin käytössä olevat työkalut ja menetelmät riittäviä?				3	6	9	4	14	5	0 41
5 Laatu ja tehokkuus										
5.1 Viestitäänkö pitäjäraadin toiminnasta?				1	3	2	6	6	14	11 43
5.2 Onko pitäjäraadin tapahtumat ja prosessit organisoitu?				0	2	5	2	8	17	10 44
5.3 Onko pitäjäraadin johtamistapa toimiva?				1	2	0	4	10	14	13 44
6 Arviointi										
6.1 Onko pitäjäraatitoiminnan arviointiin panostettu mielestäsi riittävästi?				2	3	8	9	10	6	5 43
6.2 Onko pitäjäraadin toimintaa kehitetty arviointien pohjalta?				3	1	6	10	12	7	4 43
TOIMIJAT										
7 Edustuksellisuus										
7.1 Onko pitäjäraatitoiminnan avulla tavoitettu riittävän monipuolinen ja alueen asukkaita edustava osallistujajoukko?				2	3	2	7	8	18	3 43
8 Motivaatio										
8.1 Miten motivoitunut olet ollut pitäjäraatitoimintaan?				1	0	3	4	5	15	16 44
8.2 Oletko ollut tyytyväinen pitäjäraadin toimintaan?				1	3	3	3	8	14	12 44
9 Voimaantuminen ja oppiminen										
9.1 Oletko kehittynyt pitäjäraadin jäsenenä ymmärtämään asiakeskusteluja ja kaupungin päätöksenteon prosesseja?				1	2	3	3	5	17	12 43
9.2 Miten pitäjäraadin yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa on sujunut?				1	3	1	2	8	16	12 43
TUOTOKSET										
10 Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen										
10.1 Miten pitäjäraatilaisten osaamista on kehitetty?				4	1	6	10	13	6	1 41
10.2 Onko pitäjäraatilaisten toiminnan kehittämisessä hyödynnetty ulkopuolisia asiantuntijoita kehittämään taitoja ja asiantuntemusta?				9	7	6	7	10	4	1 44
11 Päätöksenteko ja vastuuvuvelollisuus										
11.1 Miten kaupunki on sitoutunut pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen?				3	12	8	10	8	1	1 43
11.2 Miten pitäjäraadilta saadut ideat ja palautteet kytetään päätöksentekoon?				8	5	13	4	7	4	1 42
12 Yhteiskunnalliset vaikutukset										
12.1 Onko pitäjäraatitoiminta luonut uusia kumppanuuksia alueen yritysten ja järjestöjen kanssa?				3	2	3	1	12	12	9 42

Liite 2							
Yhteisluomisen tutka -indikaattorin vastaukset, keskiarvo							
Pitäjäraati	Juankoski ka.	Karttula ka.	Maaninka ka.	Nilsinä ka.	Riistavesi ka.	Vehmersalmi ka.	Pitäjäraadit yht. ka.
TAVOITTEET							
1. Demokraattisuus	5,5	5,6	4,3	6,4	5,7	6,0	5,7
2. Palvelut/yrittäjyys/hyvinvointi	5,1	5,7	2,5	5,6	4,5	5,9	5,0
3. Ajankohtaisuus	5,9	5,9	5,2	6,9	6,1	6,0	6,1
TOTEUTUS							
4. Suunnittelu ja ennakointi	3,8	3,9	3,2	4,8	4,4	4,6	4,2
5. Laatu ja tehokkuus	5,5	5,2	3,1	6,3	5,9	5,7	5,4
6. Arviointi	4,6	4,2	3,2	5,5	4,3	4,4	4,4
TOIMIJAT							
7. Edustuksellisuus	3,9	5,3	4,0	5,9	4,9	5,1	4,9
8. Motivaatio	5,4	5,1	4,4	6,2	5,9	5,9	5,6
9. Oppiminen	5,4	5,8	4,6	5,9	5,6	5,5	5,5
TUOTOKSET							
10. Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen	3,9	3,4	2,5	4,7	3,5	4,4	3,8
11. Päätöksenteko ja vastuuvollisuus	3,6	3,5	2,6	2,9	3,6	3,5	3,3
12. Yhteiskunnalliset vaikutukset	4,5	5,5	3,0	6,1	5,9	5,0	5,1
Vastanneiden lkm	8	7	5	8	8	8	44

Liite 3

Pitäjäraadin itsearviointi 2024-lomake

Kerro mielipiteesi. Kaikki vastauksesi ovat oikeita. Vastauksia käytetään pitäjäraadin toiminnan kehittämisessä.

Yksittäisiä vastauksia ei julkaista. Pitäjäraatikohtainen yhteenveto edellyttää vähintään 5 vastaajaa pitäjäraadista. Vastausaineistosta poistetaan tunnistetiedot kyselyn päättymisen jälkeen.

Kysymyksiin vastataan valitsemalla 7-portaisesta asteikosta itselle sopiva vastaus klikkaamalla ympyrää. Lomakkeessa on myös tekstilaatikoita, joihin voit kirjoittaa vastauksen.

*merkityt kysymykset ovat pakollisia.

Tietosuojaseloste

Missä pitäjäraadissa toimit?*

Juankoski
Karttula
Maaninka
Nilsinä

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Liitenro
Dnro
Julkinen

Riistavesi
Vehmersalmi

I Tavoitteet

Pitäjäraadin tehtävänä on edistää alueen asukkaiden hyvinvointia, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä alueen kehittymistä (Pitäjäraadin toimintasääntö, 5§).

Pitäjäraadin tavoitteita arvioidaan seuraavaksi demokraattisuuden, palvelujen/yrittäjyyden/hyvinvoinnin ja ajankohtaisuuden näkökulmasta.

1 Demokraattisuus

1=Ei laisinkaan 7=Kaikin puolin

Onko pitäjäraadin ensisijaisena tavoitteena demokratisoida päätöksentekoa?

Onko pitäjäraadin toiminta läpinäkyvää, avointa ja demokraattista?

Tähän voit kertoa, miten parantaisit pitäjäraatisi toiminnan läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja demokraattisuutta.

2 Palvelut/Yrittäjyys/Hyvinvointi

1=Ei laisinkaan 7=Kaikin puolin

Onko palvelujen ja yrittäjyyden kehittäminen sekä asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen otettu huomioon pitäjäraadin tavoitteissa?

Onko pitäjäraatitoiminta kytketty kaupungin palvelusuunnitteluun, yrittäjyyden edistämiseen ja asukkaiden hyvinvointisuunnitelmiin?

Voit tutustua kaupungin ohjelmiin ja suunnitelmiin verkkosivulla [Ohjelmat ja suunnitelmat](#)
Mihin kaupungin ohjelmiin pitäjäraati voisi mielestäsi osallistua?

3 Ajankohtaisuus

1=Ei laisinkaan 7=Kaikin puolin

Ovatko pitäjäraadin tavoitteet hyvin perusteltuja ja toteuttamiskelpoisia?

Ovatko pitäjäraadin tavoitteet ajankohtaisia?

II Toteutus

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Liitenro
Dnro
Julkinen

Pitäjäraadin toiminnan toteutuksessa on neljä osa-aluetta: suunnittelu, toteutus, seuranta, arviointi. Seuraavat kysymykset liittyvät näihin osa-alueisiin.

4 Suunnittelu ja ennakointi

1=Ei lainkaan7=Kaikin puolin

Onko pitäjäraadille varattu riittävästi resursseja?

Miten pitäjäraadin käyttämät työkalut ja menetelmät on valittu?

Ovatko pitäjäraadin käytössä olevat työkalut ja menetelmät riittäviä?

Tähän voit kertoa mihin pitäjäraadin pitäisi saada resursseja.

5 Laatu ja tehokkuus

1=Ei lainkaan7=Kaikin puolin

Viestitääkö pitäjäraadin toiminnasta?

Onko pitäjäraadin tapahtumat ja prosessit organisoitu?

Onko pitäjäraadin johtamistapa toimiva?

Tähän voit kertoa miten kehittäisit pitäjäraadin johtamista.

6. Arviointi

1=Ei lainkaan7=Kaikin puolin

Onko pitäjäraatitoiminnan arviointiin panostettu mielestäsi riittävästi?

Onko pitäjäraadin toimintaa kehitetty arviointien pohjalta?

III Toimijat

Pitäjäraatitoiminnalla tavoitellaan laajaa ja monipuolista joukkoa osallistujia ja pyritään keräämään näiltä tietoja ja näkemyksiä sekä tukemaan ihmisten oppimista ja voimaantumista. Seuraavat kysymykset liittyvät pitäjäraatitoiminnan edustuksellisuuteen, jäsenten motivaatioon ja oppimiseen.

7. Edustuksellisuus

1=Ei lainkaan7=Kaikin puolin

Onko pitäjäraatitoiminnan avulla tavoitettu riittävän monipuolinen ja alueen asukkaita edustava osallistujajoukko?

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Liitenro
Dnro
Julkinen

8. Motivaatio

1=Ei lainkaan 7=Kaikin puolin

Miten motivoitunut olet ollut pitäjäraatitoimintaan?

Oletko ollut tyytyväinen pitäjäraadin toimintaan?

Tähän voit kertoa millä tavoilla sinua voisi motivoida pitäjäraatitoimintaan. Ideasi voi liittyä pitäjäraadin sisäiseen toimintaan tai kaupungin prosesseihin.

9. Voimaantuminen ja oppiminen

1=Ei lainkaan 7=Kaikin puolin

Oletko kehittynyt pitäjäraadin jäsenenä ymmärtämään asiakeskusteluja ja kaupungin päätöksenteon prosesseja?

Miten pitäjäraadin yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa on sujunut?

Tähän voit kertoa millaisia taitoja olet oppinut pitäjäraadissa.

IV Tuotokset

Seuraavaksi voit arvioida pitäjäraatitoiminnan vaikutuksia kaupungin organisaatioon, päätöksentekoon ja infraan/ympäristöön.

10. Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen

1=Ei lainkaan 7=Kaikin puolin

Miten pitäjäraatilaisten osaamista on kehitetty?

Onko pitäjäraatilaisten toiminnan kehittämisessä hyödynnetty ulkopuolisia asiantuntijoita kehittämään taitoja ja asiantuntemusta?

Tähän voit kertoa millaista osaamista pitäjäraadissa tarvittaisiin lisää.

11. Päätöksenteko ja vastuuvollisuus

1=Ei lainkaan 7=Kaikin puolin

Miten kaupunki on sitoutunut pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen?

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen

Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Miten pitäjäraadilta saadut ideat ja palautteet kytketään päätöksentekoon?

Tähän voit kertoa ehdotuksesi, miten pitäjäraatitoiminta voisi paremmin yhdistyä kaupungin päätöksentekoon.

12. Yhteiskunnalliset vaikutukset

1=Ei lainkaan 7=Kaikin puolin

Onko pitäjäraatitoiminta luonut uusia kumppanuuksia alueen yritysten ja järjestöjen kanssa?

Mitkä edellä mainituista 12 osa-alueesta ovat mielestäsi pitäjäraatitoiminnan arvioinnissa tärkeimmät? Valitse enintään 3 osa-aluetta.

*****

Kuinka todennäköisesti suosittelisit pitäjäraatitoimintaa ystävällesi tai kaverillesi?

0=Epätodennäköisesti ..... 10=Erittäin todennäköisesti

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistäminen
Kansalaistoiminnan palvelut

7.3.2025

Liitenro

Dnro

Julkinen

LÄHTEET

Helsingin kaupungin osallistuva budjetointi 2018–2020. https://bibu.fi/wp/wp-content/uploads/2021/05/Bibu_OmaStadi_DIGI2.pdf

Kuopion kaupunki. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023. Kuopion kaupunki. 2024. Saatavilla <https://www.kuopio.fi/uploads/2024/05/arviointikertomus-2023.pdf>

Kuopion kaupunki. Tiedote 11.6.2024. Kuopion kaupunki on palkittu eurooppalaisessa hyvän hallinnon arvioinnissa. Saatavilla <https://www.kuopio.fi/2024/06/11/kuopion-kaupunki-on-palkittu-eurooppalaisessa-hyvan-hallinnon-arvioinnissa/>

Kuopion kaupungin hallintosäätö 1.7.2024 lukien. Kuopion kaupunki. 2024. Saatavilla <https://www.kuopio.fi/uploads/2024/10/hallintosaanto-1.7.2024-lukien.pdf>

Kuopion kaupunki. Pitäjäraatien talous 2023. PDF-tiedosto. Kuopion kaupunki. 2024. Saatavilla https://www.kuopio.fi/uploads/2024/08/pitajaraadit_toiminta_-2023_talous.pdf

Pitäjäraatien toimintasäätö. Kaupunginvaltuuston päätös 17.5.2021. Saatavilla https://www.kuopio.fi/uploads/2023/04/pitajaraatien_toimintasaanto_2021.pdf

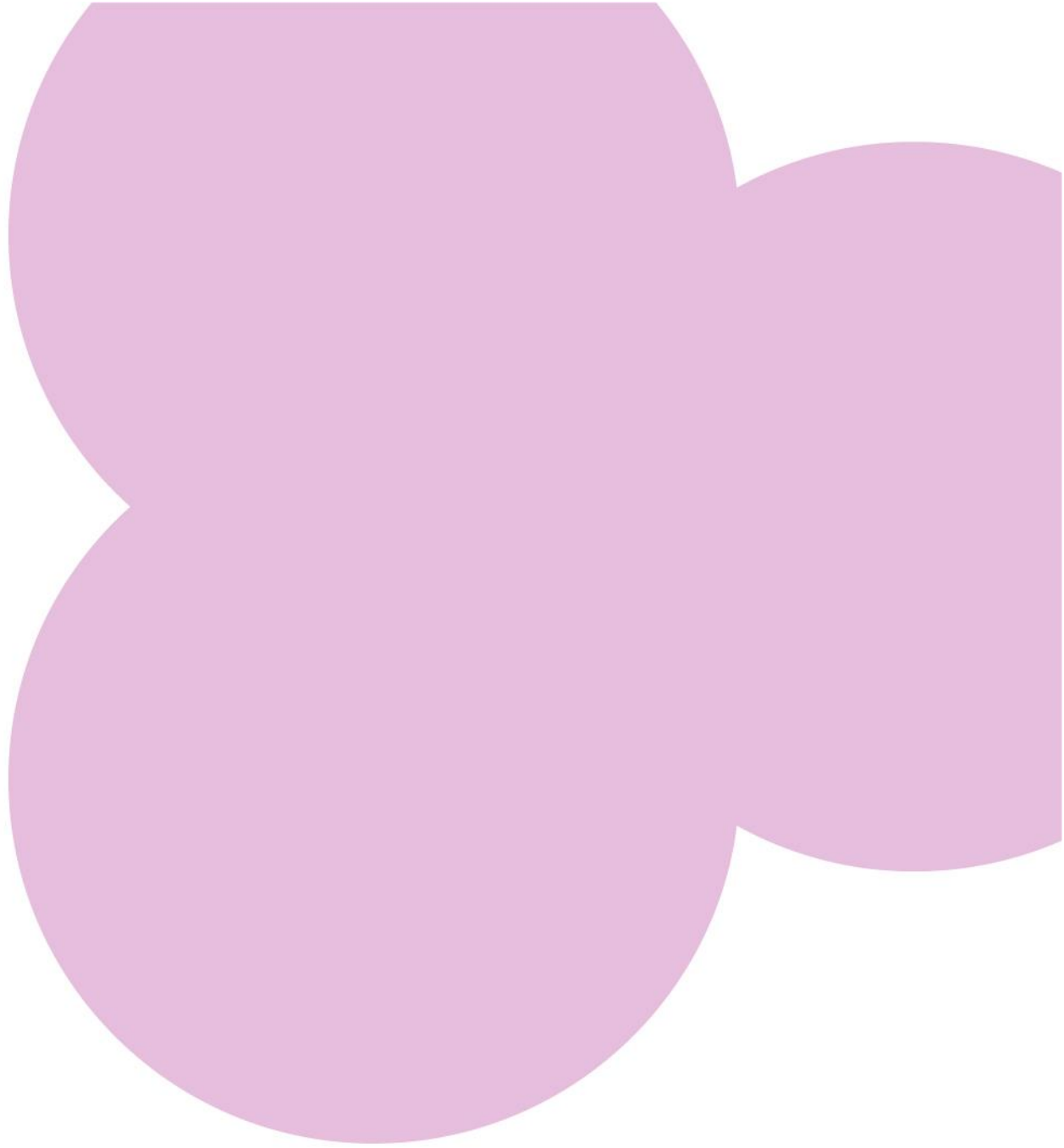
Rask, Mikko; Titiana Ertiö ja Veronica Ahonen. 2019. Meidän Korso -hankkeen arviointiraportti. Kansalaisuuden kuulut ja kuplat, 4/2019. Strateginen tutkimus. Helsingin yliopisto. Saatavilla <https://bibu.fi/wp/wp-content/uploads/2019/12/Vantaa-OsBu-111219.pdf>

Rask, Mikko ja Titiana Ertiö. 2019. Yhteisluomisen tutka. Malli osallisuustoiminnan kokonaisvaltaiseen arviointiin. BIBU-hankkeen julkaisuja, www.bibu.fi/

Rask, Mikko ja Bokyoung Shin. 2023. Lahden kaupungin osallisuustoiminnan arviointi. Saatavilla <https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-osallisuustoiminnan-arviointiraportti-2023/>

Santti, Ulla ja Jasmin Raitala. 2021. Kuopion pitäjäraatitoiminta. Raportti toimintakaudelle 2017–2020. Savonian ammattikorkeakoulu Oy. Saatavilla <https://publish.kuopio.fi/kokous/2021727489-3-1.PDF>

KUOPIO.

www.kuopio.fi